ÉRTESITŐ

AZ

UNITÁRIUS VALLÁSKÖZÖNSÉG ISKOLÁIRÓL

AZ 1882—83-IK TANÉVBEN.

A NEVELÉSÜGYI BIZOTTSÁG MEGBIZÁSÁBÓL

SZERKESZTETTE:

KOVÁCS JÁNOS,

IGAZGATÓ-TANÁR.

IV. ÈVFOLYAM.

KOLOZSVÁRT,

Ny. a „Magyar Polgár“ Nyomdájában. K. Papp Miklós örökőseinél.

1883.

ÉRTESITŐ

AZ

UNITÁRIUS VALLÁSKÖZÖNSÉG ISKOLÁIRÓL

AZ 1882—83-IK TANÉVBEN.

A NEVELÉSÜGYI BIZOTTSÁG MEGBIZÁSÁBÓL

SZERKESZTETTE:

KOVÁCS JÁNOS,

IGAZGATÓ-TANÁR.

IV. ÈVFOLYAM.

KOLOZSVÁRT,

NYOMATOTT A „MAGYAR POLGÁR“ NYOMDÁJÁBAN. K. PAPP MIKLÓS ÖRÖKÖSEINÉL.

1883.

A KOLOZSVÁRI FŐTANODA.

I. Főfelügyelet.

Az iskola feletti felügyeletet gyakorolja az „Egyházi Főtanács“ ; közvetlen pedig a Kolozsvártt székelő „Egyházi Képviselő Tanács.“

II. Iskolai igazgatóság.

Elnökök: Felügyelő gondnokok: dr. Brassai Sámuel, a kolozsvári m. kir. tud. egyetem ny. r. tanára, a Magy. T. Akad. r. tagja.
„ „ Hajós János, miniszteri tanácsos.
„ „ Kőváry László, a Magy. Tud. Akad. l. tagja.
„ „ P. Horváth Kálmán.
Előadó: Kovács János, igazgató.
Jegyző: Boros György.
Tagjai: a felügyelő gondnokok és a rendes tanárok.

a) Végrehajtó közegek.

Igazgató: Kovács János.
Iskola-főnök: Mózes Mihály, papjelölt.
Ellenőr: Adorján Domokos.
Iskola-gazda: Gálfalvi János, I. papnöv.

b) Iskolai esküdtszék.

Elnök: Mózes Mihály.
Tagok: Székely Zsigmond, Gábor Albert, Adorján Domokos, papjelöltek, Fazakas Lajos, III. Pál Ferencz, II. papnövendékek, Deák Miklós, Osváth Gábor és László Miklós I. papnövendékek.

b) Iskolai kórház.

Rendes orvos: dr. Gálffy Endre.
Felügyelő: Kovács János, igazgató-tanár.

III. Tanári és tanitói személyzet s az általuk előadott tantárgyak.

a) A papnevelő intézetben.

Sorszám	Tanár v. tanitó neve	Kinevezetés ideje	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben előadott	Órák száma heti	Órák száma összesen	Észrevételek
1	*Ferencz József*, püspök és r. tanár.	1857 püspökké választatott 1876	Symb. theologia. Unitár. egyh.-tört. és Liturgika . .	III.	2 2	6	A vallásközönség iskoláinak főfelügyelője
			Egyházi szónoklattan . .	I.	1		
			Szónoklati gyakorlatok	I. II. III.	1		
2	*Kovács János*, r tanár.	1872	Angolnyelv	I. II. III.	2 2 2	6	Lásd alább.
3	*Péterfi Dénes*, lelkész és r. tanár.	1876	Theol. Encyclopoedia	I. II. III.	1	1	Kolozsdobokakörí jegyző, a „K. Magvető“ szerkesztője, az ifj. „olv. önképzőkör“ védnöke.
4	*Boros György*, r. tanár.	1879	Hébernyelv	I.	2	13	Főtanodai könyvtárnok, az igazgatósági gyülések jegyzője, a papn. „Önképző körének“ védnöke
			„	II.	3		
			Biblia bevezetés . .	III.	3		
			Hittan . .	I.	3		
			Dogma tör. Erkölcstan	II. III.	2		
5	*Mózes András*, lelkész és r. tanár.	1881	Unit. egyh. jog	I. II.	3	6	Pénzügyi jegyző
			Egyháztört.	I. II.	3		
6	*Stöger Béla*, szaktanitó.	1876	Hármonia	I. II. III.	2	2	Lásd alább.

b) A gymnasiumban.

1	*Kovácsi Antal*, r. tanár.	1857	Latinnyelv	IV.	4	16	Közigazgatási és tanügyi jegyző.
				V.	3		
				VI.	3		
				VII.	2		
				VIII.	2		
			Németnyelv	VIII.	2		

Sorszám	Tanár v. tanító neve	Kinevezetés ideje	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben előadott	Órák száma heti	Órák száma összesen	Észrevételek
2	*Pap Mózes*, rendes tanár.	1857	Mennyiségtan	IV. V. VI. VII. VIII.	3 3 3 3 2	14	A VIII. osztály főnöke.
3	*Nagy Lajos*, r. tanár.	1857	Görögnyelv „ Magy. ir. tört. Irálytan Költészettan Szónoklattan	VII. VIII. VII. IV. V. VI.	2 2 2 3 2 2	13	Egyh. főjegyző, kolozsdoboka kori esperes, s a dalárda védnöke.
4	*Benczédi Gergely*, r. tanár.	1866	Természettan „ Vegytan Ásványtan	III. VII. VIII. V.	2 4 4 3	13	Egyh. pénztárnok a természettani szertár őre és a VII. oszt. főnöke.
5	*Kovács János*, r. tanár.	1872	Magyar történelem Egyetemes történelem Angol nyelv Szónoklati gyakorlat	VIII. VII. VI. önk. tanulóknak VI. VII. VIII.	3 3 3 2 1	12	Igazgató-tanár, kórház-felügyelő, a kolozsvári m. k. tud. egyetemen az angol nyelv m. t. és a „K. Magvető“ szerkesztője.
6	*Ulár Pál*, r. tanár.	1873	Görögnyelv Latinnyelv	V. VI. I.	4 4 5	13	A nevelésügyi biz. jegyzője. az V. és VI. gymn. o. főnöke s az alosztályuak olvasó egyletének védnöke.
7	*Péterfi Dénes*, lelkész és r. tanár.	1876	Vallástan Bölcselem Predikáczio	IV. VI. VII. VII. VIII. VI. VII. VIII.	1 2 3 1	7	Lásd fennebb.
8	*Boros Gnörgy*. r. tanár.	1879	Erkölcstan	V.	1	1	A vasárnapi vallásoktatás vezetője.
9	*Mózes András*, r. tanár.	1881	Szépészet és magyar irod. történet	VIII.	2	2	Lásd fennebb.
10	*dr. Bartók István*, póttanár.	1873	Állattan „ „ Növénytan	VI. II. I. IV.	3 2 2 2	9	A kolozsvári polgári iskolában r. tanár.

Sorszám	Tanár v. tanító neve	Kinevezte-tés ideje	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben előadott	Órák száma heten-ként	Órák száma össze-sen	Észrevételek.
11	*Benedek Áron*, póttanár.	1874	Számtan	I. II.	3 3	6	A kolozsvári m. k. tanitónőképezde r. tanára.
12	*dr. Veress Vilmos*, póttanár.	1875	Mennyiségtani földrajz	VIII.	1	1	A kolozsvári felsőbb keresk. iskolában r. tanár.
13	*Cziriák Albert*, póttanár.	1882	Németnyelv	V. VI. VII.	3 3 2	8	A kolozsvári polg. iskolában r. tanár.
14	*Székely József*, segédtanár.	1880	Földrajz „ „ Történelem	I. II. III. IV.	3 3 3 2	11	Okl. tanárjelölt; a III. gymn. o. főnöke.
15	*Dömötör János*, köztanitó.	1882	Németnyelv	I. II. III. IV.	3 4 4 4	15	Tanárjelölt, a IV. osztály főnöke.
16	*Végh Mihály*, köztanitó.	1882	Mértan	III.	3	3	Pap- és tanárjelölt.
17	*Mózes Mihály*, köztanitó	1882	Magyarnyelv Vallástan	I. II. III. I. II. III.	4 3 3 1 1 1	13	Papjelölt; iskolafőnök s az I. gymn. o. főnöke.
18	*Máté György*, köztanító.	1881	Latinnyelv	II. III.	5 4	9	Tanárjelölt; a II. gymn. oszt. főnöke.
19	*Sárdi József*, szaktanító.	1881	Vallásos ének	III. IV. V.	2	2	A kolozsvári ekklézsiának kántora.
20	*Kővári Endre*, szaktanító.	1870	Rajz	I. II. III.IV.V.	2 2	4	Képiró

Sorszám	Tanár v. tanító neve	Kinevezetés ideje	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben előadott	Órák száma heti	Órák száma össz.	Észrevételek.
21	*Stőger Béla*, szaktanár.	1881	Hármonia Orgonázás	VI. VII. VIII. önként tanulóknak	3 2	5	A kolozsvári állami tanitónő-képezdében r. zene- és énektanár.
22	*Adorján Domokos*, szaktanitó.	1876	Műének Vallásos ének	III. IV. V. I. II.	3 2	5	Papjelölt és ellenör.
23	*Móricz György*, szaktanitó.	1881	Szépirás	I. II. III. IV. V.	2 2	4	
24	*Nyárády Lajos*, szaktanitó.	1872	Testgyakorlat	I. II. III. IV. V. VI. VII.	2 2 2	6	Torna-tanitó a helybeli tornavivodában.
	c) Az elemi iskolában.						
1	*Gábor Albert*, köztanitó.	1882	Minden tantárgyat a	4. el. o.	16	16	Papjelölt, a 4. e. oszt. főnöke.
2	*Székely Zsigmond*, köztanitó.	1882	Minden tantárgyat a	3. el. o.	16	16	Papjelölt s a 3. el. o. főnöke.
3	*Adorján Domokos* köztanitó.	1882	Minden tantárgyat az Vallásos ének	1. 2. e. o. 1. 2. 3. 4.	16 1	17	Az 1. és 2. el. oszt. főnöke.
4	*Móricz György*,	1881	Rajz és irás	3. 4.	3	3	Lásd fennebb.

IV. Magán-tanitók.

Főtanodánkban a magántanitási rendszer századok óta szokásban volt. Iskolai törvényeink értelmében magántanitói felügyelet alatt állanak — az igazgató ellenőrzése mellett — az öt gymn. oszt. és a négy elemi oszt. növendékei.

Minden magán-tanitónak szoros kötelessége szelid és okos bánásmód mellett tanitványát a közórákra előkésziteni; fordításait, szám-

tani s más dolgozatait vele elkészittetni és kijavittatni. Nevelője is lévén tanitványának, köteles annak lelki és testi épsége és jólléte felett őrködni, s mindent lelkiismeretesen megtenni, a mi tanitványa javára s előmenetelére szolgál.

Magán-tanitással foglalkoznak: a tanárjelöltek, köztanitók, papjelöltek, papnövendékek és a gymnasiumban a felosztályuak.

A kik javadalomban részesülnek, kötelesek a fizetésre képtelen szegény tanulók közől egynek oktatását ingyen elvállalni.

A tapasztalat azt mutatja, hogy ez életre való intézkedés nagyon hasznos és czélszerü a tanulókra nézve. A magántanitók, úgy szólva, a gondos szülőket helyettesitik. De a mig egyfelől a magántanitói intézmény üdvös hatásu a tanitványokra nézve, addig másfelől jótétemény sok szegény sorsu ifjunak, a mennyiben magán-tanitás által önerején képezheti magát.

A lefolyt tanévben ez úton 25-en részesültek kosztban; az összes jövedelem pedig magán-tanitásból (a kosztot is pénzértékben számitva) volt 7050 frt o. é.

V. A tanterv táblázatos átnézete.

a) A papnevelő intézetben.

	Osztályonként heti óra-szám.			
	III.	II.	I.	Együtt
Keresztény hittudomány	—	—	3	3
Az unitárius egyház története és Symbolica theologia (féléves tantárgyak)	2	—	—	2
Dogma történet és erkölcstan (féléves tantárgyak)	2	2	—	4
Theol. encyclopoedia	1	1	1	3
Paptan és egyházszertartástan (féléves tárgyak)	2	—	—	2
Biblia bevezetés	—	3	3	6
Egyház-történelem	—	3	3	6
Unitárius egyházjog	—	3	3	6
Héber nyelv	—	2	3	5
Angol nyelv	2	2	2	6
Egyházi szónoklattan	—	—	1	1
Szonoklati gyakorlatok	1	1	1	3
Harmonia	2	2	2	6
	12	19	23	54

Megjegyzés: A papnöveldei tanfolyam összes tantárgyai közül a bölcselet történelem, vallásbölcselet és az egyetemes egyházjog váltakozás nyomán nem adattak elé.

b) A gymnasiumban.

	Osztályonként heti óra-szám.								
	VIII.	VII.	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.	Együtt
Vallás . . .	—	2	2	1	1	1	1	1	9
Magyar nyelv .	2	2	2	2	3	3	3	4	21
Német nyelv .	2	2	3	3	4	4	4	2	25
Latin nyelv .	2	2	3	3	4	4	5	5	28
Görög nyelv .	2	2	4	4	—	—	—	—	12
Földrajz . . .	1	—	—	—	—	3	3	3	10
Történelem . .	3	3	3	—	2	—	—	—	11
Mennyiségtan .	2	3	3	3	3	3	3	3	23
Természetrajz .	—	—	3	3	2	—	2	2	12
Természettan .	—	4	—	—	—	2	—	—	6
Vegytan . . .	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Bölcsészet . .	3	3	—	—	—	—	—	—	6
Szépirás . . .	—	—	—	1	1	1	2	2	7
Rajz	—	—	—	2	2	2	2	2	10
Harmonia . .	2	2	2	2	—	—	—	—	8
Műének . . .	—	—	—	1	1	1	—	—	3
Vallásos ének .	—	—	—	1	1	1	1	1	5
Tornászat . .	2	2	2	2	2	2	2	2	16
	25	27	27	28	26	27	28	28	216

c) Az elemi iskolában.

	Osztályonként heti óra-szám.				
	4.	3.	2.	1.	Együtt
Vallás	2	3	3	3	11
Magyarnyelv	3	3	—	—	6
Magy. olv.- beszéd-, ért. gyakorlat .	—	—	4	6	10
Németnyelv	2	—	—	—	2
Földrajz	3	3	—	—	6
Számtan	4	4	4	3	15
Természetrajz	2	3	4	3	12
Irás	2	2	1	1	6
Rajz	2	2	2	1	7
Ének	2	2	2	2	8
	22	22	20	19	83

VI. A tanterv és tananyag mindkét félévre vonatkozó vázlatos kimutatása.

a) A papnevelő intézetben.

III. éves papnöv.

Symbolica theologia. Székely Mózes kézirati tankönyve nyomán. Első félévben. Het. 2 órán.

Az unitárius egyház története. Ferencz József kézirati tankönyve után. Első félévben. Het. 2 órán.

Encyclopoedia. Dr. Hagenbach tankönyve nyomán. Első félév: Bevezetés s általános rész és a különös részből az Exegetica theologia. Második félév: Történelmi theologia. Systematica theologia s a Gyakorlati theologia. Het. 1 órán.

Paptan. (Cura pastoralis.) Szabadon előadva. Második félévben. Het. 2 órán.

Egyházszertartástan. (Liturgica) Ferencz József kézirati tankönyve után. Második félévben. Het. 2 órán.

Dogmatörténet (a II. évesekkel). A keresztény eszme fejlődése a négy első száz alatt, a mint az a judaismus, ebionitismus, paulinismus és gnosticismusban nyilvánult. A logos eszméje. Az apostoli és egyházi atyák nézete Istenről, a világról, az emberről és Jézusról. Első félév. Het. 2. órán. Simén D. kéziratai és a tanár jegyzetei után.

Erkölcstan. Az erkölcstan (Ethica) meghatározása és szerepe a theologia mezején. Az erkölcs és vallás viszonya. Vélemények az Istenről, mint akaratról: szabadakarat. A moral philosophia iskolái: Hobbes és Paley; Mill S. J. és Spencer Herbert. Az intuitio elmélete szembe állitva az utilitarianismus, hedonismus stb. tanával. Második félév. Het. 2 órán. Zsarnai. „Erkölcstana" s főleg a tanár előadásai után.

Angol nyelvtan. Mindkét félévben: Ransbourgh olvasókönyvéből fordítások magyarra s magyar olv. könyvekből angolra. Het. 2 órán.

Szónoklati gyakorlatok. Félévenként három irásbeli dolgozat s egy-egy szóbeli előadás. Het. 1 órán.

Harmonia. Het. 2 órán.

Megjegyzés. 1. III. éves papnövendék a „kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézetben" Vörös Sándor igazgató által előadott gazdaságtant is hallgatta 1 órán, úgyszintén kertészeti gyakorlatok is voltak berendezve Ritter Gusztáv főkertész vezetése alatt het. 2 órán.

2. Dr. Bartók István ur szintén hetenként 2 órán előadást tartott az egészségtanból (Hygienia). Levegő. A talaj. Éghajlat. Társaságban együttélés: Falu, város, lakás, ennek egészségi jelentősége. A táplálkozás. A ruházat. A gyermekkor, az újszülöttek halandósága, ennek okai. Az iskolák egészségtana. A foglalkozás. A járványos be-

tegségek. Szabad előadás utján a készülékeknek eredeti vagy rajzbani bemutatásával; alkalmazva a tanitottakat hazánk viszonyához és a lelkészek teendőihez.

II. éves papnövendékek.

Biblia bevezetés. Első félévben: Bevezetés a héber irodalomba. A biblia. A profetismus keletkezése, felemelkedése és fénykora, hatása a nemzet vallásos és politikai életére. A fogság és annak prófétája. Második félév: A törvényirodalom részletes tárgyalása. „A törvény, próféták és az irások" időrendjéről mit mond a legujabb kritika? A héber költői irodalom. A profetismus hanyatlása s a hierarchia erősödése. A hellenismus keletkezése és befolyása a héber irodalomra; képviselői s azoknak iratai; a LXX. versio. Az ország utolsó kisérletei az idegen hatalmak ellen és végleges szétszakadása. Simén D. jegyzetei és a tanár előadásai után. (Az I. évesekkel.) Het. 3 órán.

Egyháztörténelem. K. k.: Hase Farkas József „Egyháztörténete", mindkét félévben a reformatioig. Het. 3 órán.

Unitárius egyházjog. I. félévben: „Házasságtan." II. félévben: „Egyházjogtan" Mikó Lőrincz kézirata nyomán. Het. 3 órán.

Encyclopoedia. A III. és I. évesekkel.

Héber nyelv. I. félév: Exodus I—V. részének olvasása s oriticai és exegeticai magyarázása. A héber nyelv syntaxisa. Irásbeli gyakorlatok. II. félév: VI—XV. rész olvasása s criticai és exegeticai magyarázata. „A tiz csapás" és a „páscha ünnep" irodalmának és keletkezésének birálata. Irásbeli gyakorlatok. Het. 3 órán.

Angol nyelv. K. k.: Dallos Gyula „Angol nyelvtana." Ebből elbeszélések s költemények forditása magyarra s magyarból angolra. Het. 2 órán.

Szónoklati gyakorlatok. Félévenként három irásbeli dolgozat s egy-egy szóbeli előadás. Het. 1 órán.

Hármonia. Het. 2 órán.

I. éves papnövendékek.

Hittan. I. félév. Tájékozás a tárgyat illetőleg. Az isten fogalom fejtegetése. Isten személye. Isten tulajdonságai. Isten viszonya a világhoz és az emberhez. Theismus, deismus, pantheismus, materialismus és agnosticismus. II. félév: Az ember viszonya Istenhez és a világhoz. Az istenfiuság fogalma. Jézus Kisztus: mint ember, mint próféta és mint megváltó. Jézus élete, halála és feltámadása. Az egyház különböző meghatározásai. Egyházi cselekvények. A jövő élet fogalma régen és most. A tanár előadásai után. Het. 3 órán.

Biblia bevezetés. A II. évesekkel. Het. 4 órán.
Unitárius egyházjog. A II. évesekkel. Het. 3 órán.
Encyclopoedia. A III. és II. évesekkel.
Egyháztörténelem. A II. évesekkel.
Héber nyelv. I. félév: A héber nyelv elemei nyelvtanilag tárgyalva. A beszédrészek és azoknak alkalmazása. Fordítás héberből magyarba és viszont. Irásbeli gyakorlatok. II. félév: A héber ige tárgyalása; az imperfectum és perfectum részletes ismertetése. Fordítási gyakorlatok. Genesis I. és II. rész kritikai és exegetikai tárgyalása. K. k.: Ballagi M. héber nyelvtan. Het. 2 órán.
Angol nyelv. Az angol nyelvtan elméletileg és gyakorlatilag. Dallos Gyula kézikönyve szerint. Het. 2 órán.
Egyházi szónoklattan. Mitrovics Gyula „Egyházi szónoklattan" czimü könyve nyomán. Het. 1 órán.
Szónoklati gyakorlatok. Félévenként három irásbeli dolgozat s egy-egy szóbeli előadás. Het. 1 órán.
Harmonia. Het. 2 órán.

b) A gymnasiumban.

VIII. gymn. osztály.

A magyar irodalom története. Első félévben. A 18. század végétől napjainkig. Olvasmányok. K. k.: Toldy Ferencztől. Félévenként négy irásbeli dolgozattal. Het. 2 órán.
Szépészet. Második félévben. K. k.: Purgstaller szépészete. Általános fogalmak. Épitészet, szobrászat, rajz, festés, metszés, zene, ének, költészet, szinészet, szónoklat. A szépészet történetének rövid vázlata. 4 irásbeli dolgozat. Het. 2 órán.
Német nyelv. Olvasókönyv: Lüben u. Nacke „Deutsches Lesebuch" (VI. kötet) czimü könyvből egyes darabok. Fordítás magyarból németre, Horváth Mihály „Magyarok története" czimü könyvből. Het. 2 órán.
Latin nyelv. I. félév: Tacitus Agricola egészen, Germania szemelvényesen. II. félév: Horatius odái szemelvényesen; carmen seculare, epistola ad Pisones és 1 satyra. Magán olvasmány és fordítás: Cicero Laelius. Het. 2 órán.
Görög nyelv. I. félévben Socrates Kritonja, Platontól I—X. fejezet. II. félévben Kriton Platontól X—XVII. fejezet. Het. 2 órán.
Mennyiségtani földrajz. K. k.: Salamin Leo és Linkess Miksától. Het. 1 óra. Első félév.
Phisikai földrajz. K. k.: Dr. Brozik: A föld felülete, hegy-vizrajza, légtani tünemények. II. félév: Az ég és földgömb megismertetése és használata. Het. 1 órán.
Történelem. K. k.: Horváth Mihály „A magyarok története." I. félév: A honfoglalástól a mohácsi vészig 1526. II. félév: 1526-

tól napjainkig. Ezzel kapcsolatban a magyar alkotmány fejlődésének s a nemzeti művelődésnek történelme is előadatott. Het. 3 órán.

Mennyiségtan. K. k.: Mocnik-Szabóky Algebrája és geometriája, I. félév: Progressiók, ezeknek a kamatos kamatszámitásra való különféle alkalmazásai. Kapcsolástan, ennek a kéttaguak hatványozására való alkalmazása. (Newton kéttaguakról való tantétele.) Valószinüség számitás elemei. II. félév: Trigonometria. Het. 2 órán.

Vegytan. K. k.: Roscoe-Lengyel „A vegytan alapvonalai" Pest, 1871. I. félév: a nem-fémek és a fémek közül az égvényfémek, az égvényes földfémek és a földfémek vegyei. II. félév: a többi fémek és a szerves vegyek közül a nevezetesebbek. Mindkét félévben számitási feladatok. Het. 4 órán.

Bölcselem. I. félév: Erkölcstan. K. k.: Dr. Télfy „Ethicája." II. félév: „Észjogtan." K. k.: Dr. Brassai Sámuel kéziratban levő munkája. Het. 3 órán.

Hármonia. Het. 2 órán.

Tornászat. Het. 3 órán.

VII. gymn. osztály.

Hittan. K. k.: Ferencz József „Vallástanitás kézikönyve." I. félév: Bevezetés s az Istenről. Az emberről. II. félév: Jézusról. Az egyházról. A szertartásokról. Het. 2 órán.

Magyar irodalom története. K. k.: Imre Sándor egyet. tanártól: A magyar irodalom története. I. félév: Ó- és Középkor. II. félév: Újkor, a XVI. és XVII. század irodalmának története. Félévenként 4 irásbeli dolgozat. Het. 2 órán.

Német nyelv. Olvasókönyv: Lüben u. Nacke „Deutsches Lesebuch VI. Olvasmányok az első félévben; Wilhelm Tell, Von der Freundschaft, Das Weihnachtsgeschenk, Der Fels der Mutter, des Sängersfluch," Der Sänger, Geharmischte Sonette. A II. félévben: Götz von Berlichingen, Tobias Witt, Nathan der Weise, Harmosan, Der Räuber, Die geographische Umgestaltung Ungarn's, Die Zigeuner, Herzog Alba, Wilhelm von Oranien, czimü olvasmányok, kapcsolatban e szemelvények szerzőinek életrajzi ismertetésével. Het. 2 órán.

Latin nyelv. I. félév: Cicero pro Milone et pro Ligario. II. félév: Virgilius: Aeneis lib. I. II. Het. 2 órán.

Görög nyelv. Első és második félévben az Ilias I., II. és III-ik énekeinek forditása s több verssornak könyvnélküli betanulása. Het. 2 órán.

Történelem. K. k.: Ladányi Gedeon: „Világtörténelem"; megfelélő térképekkel. I. félév: A középkor egészen, az új-korból a fölfedezések s ezeknek hatása az európai államéletre. A reformatió keletkezése; elterjedésének oka és hatása. II. félév: A németalföldi szabadságharcz idejétől egész napjainkig. Mind a közép-, mind az újkorban az egyes népek művelődésére különös figyelem volt forditva. Het. 3 órán.

Mértan. K. k.: Mocnik-Szabóky Mértana. I. félévben: A síkmértan végig, alakitási és számitási feladatokkal. II. félév: A testmértan végig, gyakorlati számitási példákkal. A trigonometria elemei. Het. 3 órán.

Természettan. K. k.: Kisérleti Természettan, középtanodák számára Kunzek után dr. Abt Antal. Budapest, 1874. I. félév: A testek közös tulajdonai; a hőről; a szilárd testek egyensulyáról és mozgásáról, erőmüvek, stb. A cseppfolyós testek egyensulya. II. félév: A terjengős testek egyensulya, delejesség, villanyosság, hangtan, fénytan. Het. 4 órán.

Hármonia. Het. 2 órán.

Tornászat. Het. 2 órán.

VI. gymn. osztályban.

Hittan. A VII. osztálylyal. Het. 2 órán.

Magyar nyelv. Szónoklattan. K. k.: Névi László „Irásmüvek elmélete.“ Het. 2 órán. Félévenként 4—4 irályi dolgozat.

Német nyelv. Olvasókönyv: Lüben u. Nacke „Deutsches Lesebuch“ V. k. Fordittattak az I. félévben: Die Bürgschaft, Die gute Mutter, Lycurg und die Spartaner, Gott in der Natur, Samenkorn. A II. félévben: Der Glockengus zu Breslau, Solon und die Athener, Pyrrhus und Fabricius, Die Schlacht bei Marathon, Columbus, stb. stb., Der Siebenscläfer, Die Nacht czimü olvasmányok, különös tekintettel az igék egyszerü és összetett időalakjaira. Az erős hajlitásu igék ismétlése. Irásbeli dolgozatok. Het. 3 órán.

Latin nyelv. I. félév: Salustius: De coniuratione Catilinae. II. félév: Virgilius, Georgicon I—IV. könyv szemelvényesen, I. és V. eccloga. Forditási gyakorlatok latinból magyarra. Het. 2 órán.

Görög nyelv. K. k.: Horváth-Schenkl Chrestomathia. I. félév: Xenophon Cyropaediájából az VII. fejezet. Cyrus és Gobryas és a VIII. fejezet. A csata. Xenophon életrajzával és müveinek irodalmi becslelésével. II. félév: Xenophon Anabasisából a VI. fejezet. Vonulás a karduchusok országán keresztül és a VII. fejezet. Vonulás Armenián keresztül. Összekötve mindkét félévben szók elemzése és főbb mondattani szabályok ismertetésével. Minden két hétben egy iskolai irásbeli forditmány adatott fel anyanyelvről görögre. Het. 4 órán.

Történelem. K. k.: Ladányi Gedeon: „Világtörténelem“; megfelelő térképekkel. I. félév: Ázsia és Áfrika főnépei, a görögök és macedonok történelme. II. félév: A rómaiak történelme. Különös figyelem volt az illető népek müveltségi állapotára. Het. 3 órán.

Menyiségtan. K. k.: Mocnik-Arenstein Algebrája. I. félév: Hatványozás. Gyökvonás. Logarithmusok s ezeknek szorzás-, osztás-, hatványozás- és gyökvonásra való alkalmazása. Egyenletek. Elsőrendü egyenletek egy és több ismeretlennel. II. félév: Határozatlan egyenletek. Másodrendü tiszta és vegyes egyenletek. Tiszta felsőbbrendü egyenletek. Oly felsőbbrendü egyenletek, melyeket át lehet alakitani

másodrendüekké. Oly egyenletek, melyekben az ismeretlen mint kitevő ugy fordul elő. Progressiók. Het. 3 órán.

Természetrajz. Gerinczes állatok. Embertan. Az ember boncz- és élettana. Elterjedése földünkön, osztályozása. II. félév: Puhányok. Rovarok. Férgek. Tüske bőrüek. Het. 3 órán. K. k.: Kriesch, „Állattan.“ Het. 3 órán.

Hármonia. Het. 2 órán.

Tornászat. Het. 2 órán.

V. gymn. osztály.

Vallás. K. k.: „Erkölcstan“, kézirat. I. félév: A ker. erk. fogalma és meghatározása. Kötelességek, azoknak tárgyai és felosztása. II. félév: Különös kötelességek: Isten, magunk és embertársaink iránt. A tanult szabályok feldolgozása 2 házi dolgozatban. Het. 1 órán.

Magyar nyelv. Költészettan. K. k.: Névi László: „Irásmüvek elmélete.“ I. félév: „Alapfogalmak.“ Verstan, rimtan, stb. II. félév: A költői irály fajai és a költészet fajai. Mindkét félévben irásbeli dolgozatok. Het. 2 órán.

Német nyelv. Olvasókönyv: Lüben u. Nacke „Deutsches Lesebuch“ V. k. Fordittattak az I. félévben: Gott in der Natur, Das Samenkorn, Friedrich der Grosse bei Liegnitz stb. stb., Die gute Mutter, Erlkönig stb. czimü olvasmányok. II. félév: Die Schlacht bei Marathon, Die Bürgschaft, Die Posanne des Gericht, Das Glück durch die Gelbwurst stb. stb. czimü olvasmányok; összekötve a mondat s nyelvtan rendszeres áttekintésével. Mindkét félévben irásbeli dolgozatok. Het. 3 órán.

Latin nyelv. I. félév: Cornelius Neposból 5 fejezet. II. félév: Ovidiusból szemelvényesen, nagyobbára könyv nélkül. Iskolai forditmányok. Het. 3 órán.

Görög nyelv. K. k.: Szepesi-Szamosi Görög nyelvtana és Olvasókönyve. I. félév: A névragozás általános ismétlése után az időképzés, kezdve a mult időn. II. félév: A μι végzetü és rendhagyó igék és 8 aesopusi mese betanulása. Olvasás, szóbeli forditmányok, összekötve szók emlézése és folytonos elemzéssel. Minden két hétben iskolai és házi irásbeli forditmány. Het. 4 órán.

Mennyiségtan. K. k.: Mocnik-Arenstein Algebrája. I. félév: Hatvány- és gyökmennyiségek. Logarithmusok. II. félév: Hasonlóan Logarithmus. Egyenletek. Elsőrendü egyenletek egy és több ismeretlennel. Het. 3 órán.

Ásványtan. K. k.: Kriesch Jánostól. I. félév: Az ásványok alaki és természettani tulajdonságai; az I—IV. osztályba sorozott ásványok ismertetése. Második félévben: az V—VI. osztály ásványai és a földisme egészen. Het. 3 órán.

Szépirás. Het. 1 órán.
Rajz. Het. 2 órán.
Hármonia. Het. 2 órán.
Vallásos ének. Het. 1 órán.
Tornászat. Het. 2 órán.

IV. gymn. osztály.

Vallás. K. k. Ferencz J. „Unitárius káté.“ Első félévben: A Jézus Krisztusról. A Szentlélekről. A ker. Anyaszentegyházról. Második félévben: A bűnről és annak bocsánatáról. Az örökéletről. A keresztségről. Az urvacsoráról. Mind ezt összekötve a sz. Irás s különösen az evangeliumok ide vonatkozó részeinek olvasásával. Het. 1 órán.

Magyar nyelv. K. k. Névi László: „Irálytan.“ Első félévben nyelv-, próza fajai. Irálytan stb. Második félévben Szemlélhetőség tényezői — képletek, alakzatok stb. Közbe-közbe irálygyakorlatok. Het. 3 órán.

Német nyelv. K. k. Brassai „Okszerü vezér“ 2 kt. Magyar mondattani ismeretekre alapitott mondatalkotás, mondatfűzés fő- és mellékmondatokkal, az azokra vonatkozó főbb szabályok és szórend megismertetésével. Körmondatok főbb nemei s azok elemzése és értelmezése. A német nyelvtan alak- és mondattanának ismétlése. Vers és próza-darabok betanulása. Olvasmányok betanulása, tartalom elmondása német nyelven, elemzés, forditás. Beszélgetés német nyelven. Minden két hétben zárthelyi irásbeli dolgozatok magyarból németre és viszont. Olvasó könyvül Ballagi K. „Német olvasókönyve“ használtatott. Hetenként 4 órán.

Latin nyelv. I. félévben: „Historiae antiquae“ liber IV. K. k. Hofmanne. II. félévben: Phaedrus meséi szemelvényesen. Het. 3 órán.

Történelem. K. k.: „A Magyarok története“ röviditett kiadás Horváth Mihálytól. I. félév: A vezérek és nemzeti királyok a mohácsi vészig bezárólag. II. félév: A habsburg-lothringeni dynastiából lett magyar királyok, a legujabb időig. Het. 2 órán.

Mennyiségtan. K. k. Mocnik-Arenstein Algebrája. Első félévben: A négy mivelet. Szorozat és hányados tulajdonságai. A számok oszthatósága. Szorzókra való szétbontás. Közös osztó. Legkisebb közös többes. A törtszámok összeadása, kivonása, szorzása és osztása. Második félévben: Tizedes-, láncz- és közelitőtörtek. Viszonyok és arányok. Egyszerü- és összetett hármas szabály. Arányos osztás.

Természetrajz. K. k. Kriesch Természetrajz vezérfonala.“ Növénytan: Növények tagoltsága. A növény sejt, szövetek boncztana. Növények természetrajza. Het. 2 órán.

Irás. Het. 1 órán.
Rajz. Het. 2 órán.
Vallásos ének. Het. 1 órán.
Műének. Het. 2 órán.
Tornászat. Het. 2 órán.

III. gymn. osztály.

Vallás. K. k. Ferencz József „Unit. káté“. Első félévben a bevezetéstől (1—20 lapig) a hittárgyáig; a második félévben: az Istenről (20—43 lapig). Het. 1 órán.

Magyar nyelv. K. k. Ihász Gábor „Magyarnyelvtan“. Első félévben: a mondattan; a különböző mondatok: egyszerü, jelző, tárgyi határzói stb. mondatok. Szóegyezés. Tárgynevek, számnevek, névmások stb. egyezése. Szóvonzat. Névragok. Szórend. Második félévben: az összetett mondatok: alanyi, jelzői, tárgyi mellékmondatok. Körmondatok. Az irás jelek. Ügyiratok. Olvasó könyv: Bodnár és Iványi „Olvasó könyv“ I. II. oszt. számára. Het. 3 órán.

Német nyelv. K. k. Brassai „Okszerü vezér“ 2. rész. A mondatok tovább bővitése a főnevek összes lehető jelzőivel, ige-határozók jelzőivel, a határozatlan módu ige jelzőivel, s a részesülők jelzőivel. Több rendbeli jelzővel biró kifejezések. Összevont mondatok, illetőleg mellékletek halmozása. Rövid vers- és prózai darabok betanulása. 2 hetenként zárthelyi irásbeli dolgozatok, magyarból németre és viszont. Beszélgetés németnyelven. Het. 4 órán.

Latin nyelv. K. k. Schultz F. „Latin nyelvtan.“ I. félévben a mondatok osztályozása. Mondattan részletesen. Esettan az accusativusig gyakorlati példákkal. Hetenként iskolai és házi irásbeli dolgozat. Emlézésül Aesopus-féle mesék és dialogusok tanulása. Második félév: Esettan (folytatás.) Beszédrészek mondattani használata. Külömböző mondatszerkesztések. Hetenként házi és iskolai irásbeli feladatok. Emlézésül Aesopi mesék és dialogusok. Het. 4 órán.

Földrajz. K. k. Brassai Sámuel földiratának második vagy polgári része. Buzogány Árontól. III. javitott kiadás, 1878. Első félévben: Európa államainak földirata. II-ik félév: Ázsia, Áfrika, Amerika, Ausztrália államainak pol. földirata. A rajzoltató módszer szerint, térképek készitésével egyetemben. Het. 3 órán,

Mennyiségtan. K. k. Mocnik-Szabóky „Mértani Nézlettana“ Első félévben: Alapfogalmak az idomokról. Koczka, henger stb. testek ismertetése. A testeknek, lapoknak, vonaloknak és pontoknak összefüggése. Egyenes vonalok iránya, hosszusága és mérése. Szögek származása, jelölése és nagysága. E szögek nemei és mérése. Háromszögek oldalai és szögei. Egyenlőség, hasonlóság és összeillőség. A három-szögek összeillősége, főbb tulajdonságainak kifejtése. A négyszögek és sokszögek szögei, nemei és alakitása. Második félévben: A másod hatványozás és gyökvonás magyarázat után. Az egyenes vonalu idomok nagyságának mérése. A kerület és terület ált. fogalma és meghatározási módja. Négyzet, derékszögü négyszög, ferdeszögü egyenközény, háromszög, ferdény, ferdényded, szabályos és szabálytalan sokszög területe. Föladványok és gyakorlatok. Pythagoras theoremája és alkalmazása. Egyenes vonalu idomok hasonlósága. Az egyenes vonalok közti viszony. Az egyenes vonalu idomok arányossága. A háromszögek hasonlósága és a hasonló

háromszögek főtulajdonságai. Alakitások, melyek a háromszögek hasonlóságán alapszanak. A sokszögek hasonlósága. Het. 3 órán.

Természettan. K. k. Rövid Természettan. Sárospatak. Első félévben: A testek közös tulajdonságai. Hőtan; a szilárd testek egyensulya és mozgása. Második félévben: Delejesség; villanyosság; hangtan; fénytan. Het. 2 órán.

Irás. Het. 1 órán.

Rajz. Het. 2 órán.

Vallásos ének. Het. 1 órán.

Műének. Het. 2 órán.

Tornászat. Het. 2 órán.

II. gymn. osztály.

Vallás. K. k.: Nagy Péter: „Szenttörténetek.“ Első félév: a világ teremtése, földi paradicsom, Ábel halála, vizözön, az emberek elszéledése, Ábrahám hivatása, Hágár és Ismael stb. (1—91 lapig). Második félévben: Sámson és a filiszteusok, Sámuel, Saul országlása, Dávid király, Salamon temploma stb. 91 laptól végig. Het. 1 órán.

Magyar nyelv. K. k. Ihász Gábor Nyelvtana. A nyelv. Hangtan. Szótan és szótagolás. Helyesirás. A névszók nemei. Belviszonyragok. A tulajdon nevek fokozása. Számnevek, névmások 1—53 lapig. Második félévben: Az igeragozás, igenemek, igeidők, az igeragozás alakjai stb. 53—120 lapig. Het. 4 órán.

Német nyelv. K. k.: Brassai „Okszerü vezér a német nyelv tanitásában.“ I. részből 101—156 §-ig. II. részből 157—200 §-ig. Forditgatás mondattani alapon: valamennyi beszédrész felkarolásával. Erős és gyenge igék ragozása. Fokragozás. Az egyszerü és összetett igeragozásból a jelentőmód bevégzése. Helyesirási gyakorlatok. A szórendi, szóvonzati és szóképzési főbb szabályok megismertetése. Beszélgetés német nyelven. Het. 4 órán.

Latin nyelv. K. k.: Schultz F. „Latin nyelvtan.“ I. félév: A fő- és melléknevek ragozásáról részletesen. A rendhagyó volo, nolo, malo. Gyakorlati forditás latinból magyarra s viszont. Hetenként isk. és házi feladatok. Emlézésül nehány Aesopusi mese és pár dialogus. II. félév: Fdro, fio, edo, eo, queo, nequeo igék gyakorlása. Verba defectiva et impersonalia. A rendestől eltérő igeragozás részletesen gyakorlati példákkal. Igeszármaztatás; de particulis. Hetenként isk. és házi feladat. Emlézésül: Alvári Versus memoriales-e a szók neméről. Het. 5 órán.

Földrajz. K. k.: „Brassai Sámuel Földirata“ III. kiadás. 1870. I. félév: Afrika, Amerika és Ausztrália természeti föld- és talaj-viszonyai, éghajlati, növényzeti s állati viszonyok és a néprajz alapvonalai. II. félév: „Brassai Sámuel földiratá“-nak második vagy polgári részéből a „Magyar birodalom“-ra vonatkozó rész a rajzoltató módszer szerint. Évközben térképek felvételében való oktatás, azok készitése és gyakorlása. Het. 4 órán.

Természetrajz. K. k.: Kriesch „Természetrajz.“ I. félév: A typicus alakok szemléltetése a hüllők-, halak-, puhányok és férgeknek, felkerestetése a jellegző sajátságoknak, a főbb szerveknek. II. félév: Pánczélos állatok, tüskebőrüek, bomlaczok. Ázalagok és gyöklábuak, a typicus alakok egymással összehasonlitva. A növénytan elemei 20 drb. élő növénypéldány szemléltetése, ezeken a szervek megismertetése és egymással összehasonlitása. Het. 2 órán.

Szépirás. Het. 2 órán.

Rajz. Het. 2 órán.

Hármonia. Het. 2 órán.

Vallásos ének. Het. 2 órán.

Tornászat. Het. 2 órán.

I. gymn. osztály.

Vallás. K. k.: Szenttörténetek, Nagy Péter. I. félév: Keresztelő János, Jézus születése, a keleti bölcsek stb. 1 laptól 16 lapig. II. félév: Zacheus, Vacsora Bethaniaban, Bemenet Jeruzsálembe, Végvacsora stb. 61—127 lapig. Het. 1 órán.

Magyar nyelv. K. k.: Ihász Gábor; „Magyar nyelvtan.“ I. félév: Az igeragozás, az igenemek, igemód, igeidő, a ragozás alakjai, igenevek, stb. 53—120 lapig. II. félév: A szóképzés. Főnév, melléknév és igeképzők. Szó-összetétel, stb. 120—140 lapig. Het. 3 órán.

Német nyelv. K. k.: Brassai „Okszerü vezér.“ I. rész. Olvasás és irás. Forditgatás mondattani alapon; gyakorlati módszer szerint a főnév, ige, névmás, elől- és hátuljárós nehány határozó megismertetése. Szavak elemzése. Névragozás. Erős és gyenge igék közti különbség magyarázata a jelentőmód jelen és félmult idejében. A magyar és a német nyelv közti különbségek, a hiány, csere és szórendre nézve. Het. 3 órán.

Latin nyelv. K. k.: Schultz F., „Latin nyelvtan.“ I. rész. Irás és olvasás. Beszédrészek. Egyszerü mondat. Névragozás. A fő- és tulajdonság-nevek egyeztetése. Comparatio. Igehatározók és képzése. Mondat-elemzés szó- és mondattanilag. Hetenként iskolai és házi irásbeli gyakorlat. II. félév: Folytatás. A beszédrészek részletes ismertetése. Bővitett mondat elemzéssel. Conjugatio: idő-, módjellegbetük felismerése. Időképzés, stb. szóval és irásban. Hetenként irásbeli gyakorlatok. Het. 5 órán.

Földrajz. K. k.: „Brassai Sámuel Földirata“ III. kiadás, 1870. I. félév: Európa, föld- és talaj-alakulása, domborzati viszonyok, hegy- és vizrajz; légi, növényi, állati viszonyok, néprajzzal egybekötve. II. félév: Azsia, föld- és talaj-, hegy- és vizrajza; légtani, növényi, állati viszonyok és néprajz rajzoltató módszer szerint. Az év folyamában térképek készitése. Het. 3 órán.

Mennyiségtan. K. k.: Dr. Mocnik „Számtana.“ I. félév: A közönséges négy alapmivelet egész számokkal és törtekkel, ezek begyakorlása táblán és fejben. II. félév: tizedes törtek. Hármasszabályi feladatok. Het. 3 órán.

Természetrajz. K. k.: Kriesch „Természetrajz elemei.“ Az emlős állatok természetrajza; madarak, hüllők, ezeknek alapismertető jegyei, lakhelyük, táplálkozási módjuk, testök szervezete. II. félév: 20 drb. növényen a növények táplálkozási és szaporodási szerveinek vázlata. Het. 2 órán.

Irás. Het. 2 órán.

Rajz. Het. 2 órán.

Vallásos ének. Het. 2 órán.

Tornászat. Het. 2 órán.

c) Az elemi iskolában.

4. elemi osztály.

Vallás. K. k. Nagy Péter „Szenttörténetek.“ I. félév: A világ teremtésétől Sámuelig (pátriárchák és birák kora 4962—1080.) II. félév: Sámueltől Krisztus születéseig (királyok uralkodása és Zsidóország bukása). Het. 2 órán.

Magyar nyelv. K. k.: Nagy László „Nyelvtani gyakorló könyv a népiskolák III. és IV. osztályai számára.“ I. félév: A beszédrészek ismertetése, egyszerü és bővitett mondatok alkotása, jelző, határozó bővitmények és különféle ragok ismertetése. II. félév: Az első félévi tananyag ismétlése mellett az összetett-, fő- és mellékmondatok, a mondatsorozat és csoportok küldnféle nemeinek ismertetése. Rendes és rendhagyó igék ragozása. Szótani és mondattani elemeztetés a Gáspár és Kovácsi olv. könyvből. Het. 3 órán.

Földrajz. K. k.: Györke Historiája Erdélyről. Erdély régi népei. Vezérek, királyok és vajdák kora. II. félév: „Györke Erdélyt újra utazta.“ Erdély folyói, hegyei és nevezetes helységeinek ismertetése. Het. 3 órán.

Természetrajz. K. k.: Schubert N. „Természetrajz.“ I. félév: Állattani rész (halak, héjanczok, pókok, rovarok, férgek, puhányok, stb.) II. félév: Ásvány- és növénytani rész. Het. 2 órán.

Német nyelv. K. k.: Brassai „Okszerü vezér“ I. kötet. I. félév: Betük ismertetése és olvasás kapcsolatosan az „Okszerü vezér“-ből az 1—30-ik gyakorlatok fordításával. II. félév: Az „Okszerü vezérből 30—50 gyakorlatok fordítása. Név- és igeragozás. Szótani és mondattani elemzés. Het. 2 órán.

Számtan. K. k.: Brassai „Számitó Socrates“ és Mocnik-Szabóky „Számtan.“ I. félév: A „Socrates“ alapján főbeli számvetés egész és törtszámokkal. II. félév: A „Számtan“ alapján a tizedes számrendszer ismertetése. A 4 alapmivelet egész és tizedes számokkal. Het. 4 órán.

Irás. Minták után és üteny szerint. Het. 1 órán

Rajz. Fröbel és Hermes-féle minták alapján. Het. 2 órán.

3. elemi osztály.

Vallás. K. k.: „Szenttörténetek“, Simén Domokos. I. félév: Ó-szövetseg. II. félév: Új-szövetség s a vallásjavitás és az unitárismus rövid ismertetése. Het. 3 órán.

Magyar nyelv. K.k. Nagy László: „Nyelvtani gyakorlókönyv“, átdolgozta Komáromy Lajos. I. félév: A beszédrészek, az egyszerü, összevont s jelzővel bővitett mondatok ismertetése, a melléknevek fokozása, stb. II. félév: Az előbbiek ismétlése után kiegészitővel és különféle határozókkal bővitett mondatok alkotása. Igék hajtogatása a jelentőmódban. Tagok, képzők. Közben versek és elemzés a Gáspár-Kovácsi olvasókönyv I. kötetéből. Het. 3 órán.

Földrajz. K. k. Herczeg Sándor: „A földrajz elemei“ 7-ik kiadás, I. félév: A földrajzi ismeretek elemei és a „Toldalékban“ foglalt alapvető felvilágositások: mi a vár, gyár, bánya, muzeum, stb. Továbbá a magyar királyságról általánosan. Erdély határai, földe, folyói, gazdagsága, lakói, felosztása s a megyék közül Kolozsmegye. II. félév: Az előbbiek ismétlése után Erdély többi megyéi; a tulajdonképeni Magyarország és a kapcsolt részek. Végül az osztrák császárság egyes tartományairól röviden. Het. 3 órán.

Számtan. K. k. Brassai „Számitó Socrates.“ I. félév: Egész számok összeadása, kivonása, szorzása és osztása fejben. Szorzótábla és a törtek. I—VII. szakaszig. II. félév: Ismétlés az előbbiekből és a miveletek törtekkel. A törtek leirása. V—XIII. szakaszig. Het. 4 órán.

Természetrajz K. k. Schubert Nándor és Károlyi után forditva. I. félév: Emlős állatok. II. félév: Madarak. Het. 3 órán.

Rajz. Fröbel Frigyas hálózott rajzmintái alapján. Het. 2 órán.

Ének. Het. 1 órán.

Irás. Üteny szerint és minták után. Het. 1 órán.

2. elemi osztály.

Vallás. K. k. A keresztény vallás elemei kérdésekben és feleletekben az unitáriusok szerint. I. félévben: Isten, szüleink, embertársunk, magunk, a halottak, a lelkes és lelketlen természet, stb. iránti kötelességek. Az „Ó-szövetségből“ a következő történetek: A világ teremtése, a paradicsom, a vizözön, bizzunk Istenben, a szülői szeretet, Ábrahám megpróbáltatása, a testvéri szeretet stb. II. félévben: Jézus ismertetése, tanitásai, érdemei, szenvedései, halála, feltámadása, a szentlélek, a keresztelés, Uri szentvacsora, az evangelium. Az Uj szövetségből a következő történetek: Jézus születése, Jézus a templomban, Keleti bölcsek, Keresztelő János. A szamariai nő. Péter halászata, a bűnbánó nő stb. Het. 3 órán.

Magyar nyelv. K. k.: Gáspár és Kovácsi „Olvasókönyv.“ I. félév: Értelmes olvasás és versek tanitása. II. félév: K. k. Nagy László „Nyelvtani gyakorló“-ból irásjelek, a hangzók, szótagolás, névelők, tárgynév, névmás, cselekvésszó, milyenségszó, többes ragok, kez-

dő, tagadó, állitó mondatok és a cselekvésszó három főbb idejének ismertetése. Végre fogalmazások, értelmes olvasás és versek. Het. 4 órán.

Számtan. K. k. Brassai „Számitó Socrates.“ I. félévben 1—50-ig a négy alapmivelet egész számokkal fejben és palán. A métermérték ismertetése. II. félév: 1—100-on felül a négy alapmivelet fejben és palán a közönséges tört- és egész számokkal, A pénznemek ismertetése. Het. 3 órán.

Állattan. Pánczél Ferencz. I. félév: Honi vad, emlős állatok. II. félév: Honi vad szárnyas állatok. Het. 3 órán.

Földrajz. I. félév: Nagy László: Besz. ért. gyak.-ból a III. szakaszból: Az ember, család, családtagok. IV. sz. A helység lakosai, polgári élet. V. sz. A helység és határai összekötve földrajzi előfogalmakkal. VI. A természet körébe eső némely jelenségek. II. félév: K. k. Pánczél Ferencz: Kolozsvár részletes földrajza. Het. 3 órán.

Rajz. Fröbel Frigyes hálózott rajzmintái alapján. Het. 2 órán.

Ének. Het. 1 órán.

Irás. Minta és ütegy szerint. Het. 1 órán.

1. elemi osztály.

Vallás. K. k. A keresztény vallás elemei kérdésekben és feleletekben az unitáriusok szerint. I. félév: Isten teremtményei. Isten adományai. Isten minden-tudása, mindenütt jelenvalósága, mindenhatósága s véghetlen jósága. Pánczél Ferencz „Erkölcsi elbeszélőjé“-ből: Más kárán ne örvendj, a kis pásztor, a bársonyszalag stb. czimü elbeszélések. II. félév: Az Isten, szülők, embertársak iránti kötelességek. Az erkölcsiből: Milyen a munka, olyan a jutalom, a testvéri szeretet stb. czimü elbeszélések. Het. 3 órán.

Olvasás. K. k. Gáspár-Kovácsi olvasó és Gönczi ABC. I. félév: Gépies olvasás az „ABC“ alapján. Folyékony és értelmes olvasás. Az emlékező tehetség gyakorlására és a szavak helyes kiejtéséért versek is tanittattak. Het. 4 órán.

Beszéd-értelem gyakorlat. V. k. Nagy Lászlótól. I. félév: I. szakaszból: Szoktatások. Előkészitések. II. félév: II. szakaszból: Az iskolában levő tárgyak, az iskola és az iskolai élet. III. szakaszból: A szülei ház. Het. 3 órán.

Számtan. K. k.: Brassai „Kisdedek számvetése.“ I. félév: A négy alapmivelet elméletben egész számokkal a 12-ös körben. II. félévben: 30 számkörben a négy alapmivelet fejben és palán egész számokkal. A méter-mérték bemutatása. Het. 3 órán.

Állattan. K. k.: Pánczél Ferencz. I. félév. Honi házi emlős állatok. II. félév: Honi házi szárnyas állatok. Het. 3 órán.

Rajz. Fröbel Frigyes hálózott rajzmintái alapján. Het. 2 órán.

Irás. Minták után és üteny szerint. Het. 1 órán.

Ének. Het. 1 órán.

Nem kötelezett tantárgyak, melyeket önkéntesen tanultak:

a) Angol nyelvet tanult 14 növendék.
b) Franczia nyelvet „ 8 „
c) Orgonázást „ 9 „
d) Zenét „ 56 „
e) Gyorsirást „ 1 „

Megjegyzés. A tordai és székely-kereszturi középtanodáinknál a megfelelő gymnasialis és elemi osztályokban ugyanaz a tanterv van keresztülvive, mint a kolozsvári főtanodában.

VII. A tanulók névsora az osztályozás eredménye szerint az 1882—83-ik tanévben.

a) A papnevelő intézetben.

Neve	Vallása	Születési éve	Születési helye
Papjelöltek.			
Bartók Endre	Unitárius	1852	Kolozs.
Gál Miklós	„	1856	Kövend.
Tibáld József	„	1856	Sepsi-Körisparak.
Vitális Elek	„	1855	Nagy-Ernye.
Végh Mihály	„	1859	M.-Nádas.
Kanyaró Ferencz	„	1859	Torda.
Raffaj Zsigmond	„	1855	Bözöd.
Mózes Mihály	„	1855	Ürmös.
Mátyás János	„	1855	Dombó.
Székely Zsigmond	„	1855	Dombó.
Gábor Albert	„	1857	Derzs.
Adorján Domokos	„	1857	Ny.-Szt.-Márton.
Összesen: 12.			
III. papnöv.			
Fazakas Lajos	„	1860	Kadács.
Összesen: 1.			
II. papnöv.			
Pál Ferencz	„	1861	F.-Váralja.
Összesen: 1.			
I. papnöv.			
Deák Miklós	„	1861	Demeterfalva.
Péter János	„	1861	Benczéd.
Osváth Gábor	„	1861	Kobátfalva.
Gálfalvi János	„	1860	N.-Kadács.
*László Miklós	„	1863	F.-Detrehem.
Összesen: 5.			

*) A csillaggal jelöltek évközben kimaradtak vagy más pályára léptek.

b) A gymnasiumban.

Neve	Valása	Születési	
		éve	helye
VIII. gymn. osztály.			
Frankkis István	unitárius	1865	Kolozsvár.
Paget Olivér	„	1864	Thorpe-Satchville (Anglia).
Ajtai János	„	1865	Kolozsvár.
Móricz György	„	1864	T.-Szt.-György.
Kovács Gábor	„	1865	S.-Szt.-György.
Csifó Salamon	„	1865	Sz.-Keresztur.
Ürmösi Sándor	„	1863	Körispatak.
Sipos József	„	1864	Torda.
Ürmösi Jenő	„	1863	Kolozsvár.
Ürmösi Kálmán	„	1865	D.-Szt.-Márton.
Jakab Jenő	„	1861	Túr.
Fekete Domokos	„	1862	Szt. Ábrahám.
Pál András	„	1863	Bölön.
Adler Samu	mózes.	1865	Kolozsvár.
Gyöngyösi Lajos	unitárius	1864	Kálnok.
Nyiredi Jenő	„	1865	Nagy-Ajta.
Lőrinczi István	„	1863	Szt.-Ábrahám.
Felföldi Béla	ev. ref.	1866	Tőketerebes.
Rédiger Béla	unitárius	1865	D.-Szt.-Márton.
Pop Aurél	g. kath.	1865	Gyalu.
Pap János	róm. kath.	1864	Sz.-Keresztúr.
Sárosi József	unitárius	1863	Szt.-Gericze.
Knöpfler Lipót	ev. ref.	1863	Kolozsvár.
Darkó Lajos	unitárius	1861	Kolozs.
Marinkás Mihály	g. kath.	1863	Székely-Jó.
Illyés Győző	„	1865	Kolozsvár.
László Sándor	unitárius	1863	Szt.-Ábrahám.
Knöpfler Jenő	ev. ref.	1861	Kolozsvár.
Csehi Sándor	unitárius	1865	„
Pápai István	„	1865	Torda.
Veres Ferencz	„	1862	Torda.
*Mátéfi Domokos	„	1862	N.-Kadács.
*Albisi Béla	ev. ref.	1864	M.-Záh.
*Moldován József	g. kel.	1864	N.-Kalota.
Binder Albert m. t.	ágost.	1861	Kolozsvár.
Varga Ödön m. t.	unitárius	1860	Csekefalva.
Összesen: 36.			

Neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
VII. gyn. osztály.			
Gálffy Gyula	unitárius	1865	Kolozsvár
Gámán Béla	ev. ref.	1866	„
Bihari Ödön	unitárins	1865	Pázmás.
Szegedi Árpád	„	1865	Kolozsvár.
Firtos Dénes	„	1865	F.-Benczéd.
Osváth Árpád	„	1865	Vinga.
Dézsi Mihály	„	1863	N.-Ajta.
Iszlai Gábor	„	1865	Szt.-Gericze.
Nagy Sándor	„	1863	H.-Karácsonfalva.
Fekete Gyula	„	1865	Kolozsvár.
Pávai József	ev. ref.	1867	M.-Vásárhely.
Simai Miklós	róm. kath.	1866	Kolozsvár.
Heller Ignácz	mózes vall.	1864	M.-N.-Zsombor.
Darkó Gábor	unitárius	1865	N.-Ajta.
Tabakovics Géza	ev. ref.	1860	Abrudbánya.
Ferenczi Géza	unitárius	1865	F.-Rákos.
Raffaj András	„	1862	Bözöd.
Bordi István	„	1862	Dombó.
Egyed Miklós	„	1866	H.-Szt.-Pál.
Deák Gergely	„	1864	Demeterfalva.
Gál Ambrus	„	1865	Kövend.
Roediger Viktor	ágost.	1865	Kolozsvár.
Péchi László	ev. ref.	1866	Gyalu.
Fekete Ferencz	unitárius	1867	Torda.
Péterfi Lőrincz	„	1865	N.-Ajta.
Velics Zoltán	ágost.	1866	Kolozsvár.
Vas György	ev. ref.	1866	„
Gvidó Béla	unitárius	1863	Bözöd-Ujfalu.
Csipkés Benedek	„	1864	Túr.
Csegezi Pál	„	1863	Várfalva.
Hermann Vilmos	mózes vall.	1865	Gyalu.
Gothárd József	unitárius	1865	Szovát.
Szentgyörgyi Jenő	ev. ref.	1864	Kolozsvár.
Barabás András	unitárius	1863	Árkos.
K. Székely János	„	1865	Kolozsvár.
V. Székely János	„	1863	Verespatak.
Nagy Elemér	„	1866	Torda.
Gábos Dénes	„	1863	Szőkefalva.
Máté Sándor	„	1863	Kénos.
Botár István	„	1864	Toroczkó.

Neve.	Vallása	Születési	
		éve	helye
Móricz Károly	ev. ref.	1865	N.-Ilonda.
Borbély Gyula	unitárius	1864	Csegez.
Antónya János	„	1862	H.-Almás.
Barabás József	róm. kath.	1864	Erzsébetváros.
Bedő József	unitárius	1863	S.-Körispatak.
Csegezi László	„	1862	Héderfája.
Székely Ferencz	„	1862	Szováth.
Czecz Béla	róm. kath.	1864	Deés.
Biró Lajos	unitárius	1863	Csegez.
Leményi Theofil	g. kath.	1862	Hosszu-Macskás.
Szász Dénes	unitárius	1864	Csegez.
Tutsek József	róm. kath.	1866	Kolozsvár.
Hibai György m. t.	róm. kath.	1862	Eger.
Tatár Zsigmond m. t.	unitárius	1861	Csegez.
Módi Mihály m. t.	„	1863	B.-Szt.-Miklós.
Gál József	„	1862	Dombó.
Bencze Sándor	„	1864	Mészkő.
Orbók István	„	1865	Rugonfalva.
Összesen: 58.			
VI. gymn. osztály.			
Nagy Sámuel	unitárius	1866	Szabéd.
Tompa János	ev. ref.	1866	Kolozsvár.
Szabó Mózes	unitárius	1863	Új-Székel.
Ruzicska Béla	róm. kath.	1867	Kolozsvár.
Benkő Sándor	unitárius	1863	K.-Ajta.
Pálfi Sámuel	„	1868	Abrudbánya.
Lőfi Jenő	„	1866	Bölön.
Stark József	ágost.	1866	Kolozsvár.
Balla Lajos	ev. ref.	1866	Torda.
Fein Herman	mózes vall.	1864	N.-Szeben.
Ádámosi Antal	unitárius	1865	Kövend.
Kis Elemér	„	1866	Laborfalva.
Benke Elek	„	1865	Al-Siménfalva.
Becker József	róm. kath.	1864	Kolozsvár.
Némethi Kálmán	ev. ref.	1866	Kékes.
Reschner György.	ágost.	1866	Kolozsvár.
Ütő Béla	unitárius	1868	N.-Ajta.
Kádár Lajos.	„	1865	Laborfalva.
Ambrus János	„	1865	Csehétfalva.
Fekete József	„	1864	Szabéd.

Neve	Vallása	Születési éve	Születési helye
Szathmári István	unitárius	1867	Harangláb.
Kupsa Győző	g. kel.	1866	Kupsafalva.
Fűzi József	unitárius	1863	H.-Karácsonfalva.
*Máté László	„	1862	Kövend.
*Maksai Albert	„	1863	Kis-Sáros.
Összesen: 25.			
V. gymn. osztály.			
Nagy Zoltán	unitárius	1867	Kolozsvár.
Kemény Árpád br.	ev. ref.	1867	Sz.-Kövesd.
Rauszek Jenő	róm. kath.	1867	Kolozsvár.
Gothárd Zsigmond	unitárius	1867	Sztána.
Váradi Aurél	„	1868	Torda.
Wettenstein Áron	mózes vall.	1867	Borsa.
Orbán Sándor	róm. kath.	1868	Kolozsvár.
Egyed Balázs	unitárius	1866	Városfalva.
Gruber Gyula	„	1867	Verespatak.
Wettenstein József	mózes vall.	1866	Borsa.
Gyurich Eduárd	ágost.	1864	Szász-Régen.
Lázár Emil	róm. kath.	1868	Kolozsvár.
Keresztes Ákos	ev. ref.	1866	Kis-Sármás.
Kovács Miklós	róm. kath.	1866	M.-Szilvás.
Móricz Márton	unitárius	1866	T.-Szt.-György.
Göncz Mihály	„	1866	Alsó-Rákos.
Germán János	g. kath.	1864	Komlós-Ujfalu.
Barabás Dénes	unitárius	1865	Árkos.
Összesen: 18.			
IV. gymn. osztály.			
Erdődi András	unitárius	1864	Szováth.
Tompa Kamil	ev. ref.	1869	Kolozsvár.
Pál Miklós	unitárius	1868	Bölön.
Rosenberger Mór	mózes vall.	1868	Gyalu.
Pázsint Mihály	unitárius	1867	N.-Solymos.
Grosz Simon	mózes vall.	1868	Hidvég.
Hutflesz Győző	róm. kath.	1868	Kolozsvár.
Lázár János	unitárius	1867	Szt.-Ábrahám.
Molnár Jenő	„	1869	Kolozsvár.
Orelli Zoltán	róm. kath.	1868	„
Krémer Jenő	ev. ref.	1867	„

Neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Roediger Béla	ágost.	1868	Kolozsvár.
Agh Ferencz	unitárius	1869	B.-Hunyad.
Kovács István	„	1865	Bölön.
Gerászim Laurián	g. kath.	1867	Ó-Péterlaka.
Dávid Márton	róm. kath.	1866	Alsó-Jára.
Székely Árpád	unitárius	1868	Kolozsvár.
Szabó Sándor	„	1867	D.-Szt.-Márton.
Kecskés Péter	g. kel.	1865	Kolozs.
Tunyogi Károly	ev. ref.		Torda.
Miháli János	g. kath.	1867	Kolozsvár.
Stulbach Sándor	mózes vall.	1867	„
Ancsán Ágoston	g. kel.	1866	Szurdok.
*Budgyán János	g. kath.	1865	Kajántó.
Összesen: 24.			
III. gymn. osztály.			
Teutsch Herbert	ágost.	1870	Kolozsvár.
Dombi József	unitárius	1865	Abrudbánya.
Stróbel Villibáld	ágost.	1869	Brassó
Bokros Ádám	„	1870	Kolozsvár.
Jánki Aladár	nnitárius	1869	Verespatak.
Bohecel Sándor	g. kath.	1868	Szamosujvár.
Albert Áron	unitárius	1868	Bölön
Molnár Sándor	„	1870	Kolozsvár.
Székely András	„	1865	Verespatak.
Hutflesz Károly	róm. kath.	1870	Kolozsvár.
Hadházi Ggyörgy	unitárius	1867	Szabéd.
Ürmösi Jenő	„	1867	Abrudbánya.
Fon Dávid	mózes vall.	1869	Kolozsvár.
Rauszek Béla	róm. kath.	1870	„
Imre Sándor	unitárius	1869	S.-Szt.-György.
Hunwald Sándor	mózes vall.	1869	Feketeerdő.
Langfelder Arthur	„	1870	Kolozsvár.
Kővári Ernő	unitárius	1870	„
Benczédi Domokos	„	1867	F.-Benczéd.
Székely Ferencz	„	1866	Toroczkó.
Muntyán Dénes	g. kel.	1867	K.-Ujfalu.
Fodor Ferencz	unitárius	1866	Csegez.
Pap László	g. kath.	1868	Bikalat.
Péter Sándor	unitárius	1867	Al-Siménfalva.
Mikó Gábor	„	1865	M.-Vásárhely.
Nemes József	„	1870	Kolozsvár.
Összesen: 26.			

Neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
II. gymn. osztály.			
Horváth Kálmán	ev. ref.	1871	Kolozsvár.
Vagner Sándor	róm. kath.	1871	Szilágy-Kövesd.
Boheczel Mihály	g. kath.	1869	Deés.
Mózes András	unitárius	1868	Ürmös.
Máté János	„	1869	Bözöd.
Dombi Lajos	„	1867	Abrudbánya.
Uray Miklós	ev. ref.	1871	Szurdok.
Gál József	unitárius	1868	Szt.-Gericze.
Nagy Albert	„	1870	Kaál.
Pál István	ev. ref.	1870	Kolozsvár.
Sárdi Samu	unitárius	1870	Kövend.
Roediger Jenő	ágost.	1871	Kolozsvár.
Jánki Ernő	unitárius	1872	Verespatak.
György Farkas	„	1865	Septér.
Gálfalvi Ferencz	„	1868	N.-Kadács.
Desbordes Guszti	róm. kath.	1871	Üvegcsűr.
Nestor Emil	g. kath.	1870	Kolozsvár.
Csiki Tivadar	róm. kath.	1870	Verespatak.
Végh Ferencz	uuitárius	1868	M.-Nádas.
Feldheim Béla	mózes vall.	1870	Brátka.
Kelemen Árpád	unitárius	1871	Köpecz.
Boros Theophil	g. kath.	1868	Borsa.
Varga István	unitárius	1870	Kolozsvár.
Horváth Jenő	ev. ref.	1869	Túr.
Fekete Sándor	unitárius	1870	B.-Hunyad.
German György	g. kath.	1872	Szótelke.
Gelei Gyula	unitárius	1867	Árkos.
Bodnár Gábor	róm. kath.	1870	Verespatak.
Muntyán Demeter	g. kel.	1865	N.-Kalota.
Groó Vilmos	ágost.	1872	Zágráb.
Keresztély Zsigmond	unitárius	1865	Énlaka.
Joó József	„	1870	Hidalmás.
Marselek Ferencz	róm. kath.	1870	Kolozsvár.
Fodor István	ev. ref.	1870	Beszterce.
*Csiki Aladár	róm. kath.	1872	Verespatak.
Összesen: 35.			

Neve	Vallása	Születési éve	Születési helye
I. gymn. osztály.			
Debreczeni Béla	ev. ref.	1871	Kolozsvár.
Kilyén Ferencz	„	1871	M.-Valkó.
Vajda Sándor	g. kath.	1872	Alparét.
Siró Kálmán	ev. ref.	1869	Abrudbánya.
Mendel Márk	mózes vall.	1869	Kolozsvár.
Koncz Imre	unitárius	1864	Radnóth.
Csegezi Tamás	„	1870	Vajda-Szt.-Iván.
Barlabás Ignácz	„	1870	M.-Ujvár.
Keresztes Dániel	ev. ref.	1870	Kolozsvár.
Sinczki Géza	unitárius	1872	„
Csifó Károly	„	1869	Sz.-Keresztur.
Halmágyi Károly	„	1870	Túr.
Csiki Emánuel	róm. kath.	1870	Kolozsvár.
Inczefi Samu	unitárius	1868	N.-Kadács.
Petersberger Ottó	ágost.	1872	Offenbánya.
Pálfi Károly	unitárius	1870	Kis-Ilye.
Dali Mihály	ev. ref.	1872	Kolozsvár.
Szabó László	unitárius	1869	Szőkefalva.
Székely Sándor	„	1870	Szabéd.
Lászlóczki Gyula	„	1870	Kolozsvár.
Böckel Árpád	róm. kath.	1872	„
Berde István	unitárius	1873	S.-Szt.-György.
Kőváry Árthur	„	1872	Kolozsvár.
Hechtman Lázár	mózes vall.	1872	N.-Azár.
Reich János	ágost.	1872	Kolozsvár.
Nagy Miklós	unitárius	1869	Récse.
Száv Mihály	g. kath.	1869	Visa.
Hart Albert	mózes vall.	1871	Kolozsvár.
Polik Oszkár	ev. ref.	1871	„
Pap Gyula	g. kath.	1869	Deésakna.
Tabakovics Andor	ev. ref.	1872	Verespatak.
László János	unitárius	1871	H.-Abásfalva.
*Kelemen Árpád	„	1870	M.-Szt.-Király.
Hutflesz Blanka m. t.	róm. kath.	1872	Kolozsvár.
*Pálfi Dénes	unitárius	1868	Ny.-Szt.-Márton.
*Péterfi József	„	1870	N.-Ajta.
*Biró József	„	1871	Kide.
Összesen: 37.			

c) Az elemi iskolában.

Neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
4. elemi osztály.			
Vajda János	g. kath.	1873	Alparét.
Horváth Károly	ev. ref.	1872	Kolozsvár.
Fon Béla	mózes vall.	1872	„
Schuszter Erich	ágost.	1873	Fogaras.
Florer József	róm. kath.	1873	Kolozsvár.
Huszár János	unitárius	1872	„
Lévi Lajos	ágost.	1873	„
Tana János	unitárius	1870	Bölön.
Szigeti Béla	„	1872	Budapest.
Koncz József	„	1872	Bethlen.
Szilágyi István	róm. kath.	1873	Kolozsvár.
Barabás Károly	unitárius	1873	„
Desbordes Jenő	róm. kath.	1873	Koronka.
Körösi Mihály	ev. ref.	1872	Kolozsvár.
Kósa János	„	1872	Kis-Péter.
Nagy György	„	1872	Fogaras.
Berde Andor	unitárius	1874	S.-Szt.-György.
Budai Árpád	„	1873	Kolozs.
Harth Árpád	mózes vall.	1871	Kolozsvár.
Vincze István	róm. kath.	1874	„
Roth János	ágost.	1868	N.-Disznód.
Horvát Leopold	„	1869	M.-Vásárhely.
Polik Dezső	ev. ref.	1873	Alvincz.
Végh József	unitárius	1872	M.-Nádas.
Wachman Hugó	mózes vall.	1872	Rutska.
Hutflesz Ármánd	róm. kath.	1872	Kolozsvár.
Ürmösi Károly m. t.	unitárius	1872	Abrudbánya.
Mózes Ilona m. t.	„	1874	„
*Bonfert Mihály	ágost.	1869	N.-Disznód.
*Grommen János	„	1869	„
Összesen: 30.			
3. elemi osztály.			
Albach Géza	róm. kath.	1873	Kolozsvár.
Frankkis Ferencz	unitárius	1873	„
Fodor Ödön	„	1873	Kenttelke.
Szabó Bertalan	ev. ref.	1873	Hazsina.
Kún János	unitárius	1871	Kolozs.
Svabich Aurél	róm. kath.	1873	Tüskevár.

Neve	Vallása	Születési éve	Születési helye
Venczel Lajos	unitárius	1874	Kassa.
Kovács Árpád	róm. kath.	1874	Kolozsvár.
Frankkis István	unitárius	1873	„
Ferencz József	„	1873	„
Gothárd Sándor	„	1873	Szováth.
Hunwald Lajos	mózes vall.	1873	Kolozsvár.
Berde Gábor	unitárius	1875	S.-Szt.-György.
Felházi János	ev. ref.	1871	Kolozsvár.
Orbók Árpád	unitárius	1872	N.-Devecser.
Wolfram Zoltán	ágost.	1872	M.-Vásárhely.
Venczel Dénes meghalt	róm. kath.	1872	Detrehem.
*Franczi János	„	1872	Kolozsvár.
Összesen: 18.			
2. elemi osztály.			
Bárány Lajos	„	1875	Zilah.
Stein János	ev. ref.	1874	Kolozsvár.
Pintye Ákos	róm. kath.	1875	Borszék.
Fodor Jenő	unitárius	1875	Kentelke.
Stein Gusztáv	ev. ref.	1875	Kolozsvár.
Halmágyi Lajos	unitárius	1876	Lugos.
Biró Lajos	róm. kath.	1875	Alvincz.
Székely Béla	unitárius	1874	Algyógy.
Éjszaki Ödön	ev. ref.	1872	Kolozsvár.
Binder Károly	unitárius	1875	Gyéres.
Marusán Géza	„	1874	Kolozsvár.
Borsai József	ágost.	1875	„
Andráschofszki Henrich	unitárius	1875	Budapest.
Összesen: 13.			
1. elemi osztály.			
Hunwald Ernő	mózes vall.	1875	Kolozsvár.
Hunwald Gyula	„	1876	„
Ptacsnik Lajos	unitárius	1875	„
Vincze Gyula	róm. kath.	1876	„
Klein Ottó	„	1876	Vukóvár.
Fodor Géza	ev. ref.	1876	Besztercze.
Csiki Árpád	róm. kath.	1874	Kolozsvar.
Szilágyi Károly	ev. ref.	1876	„
Harth Miksa	mózes vall.	1876	„
Összesen. 9.			

VIII. Köz- és érettségi vizsgálatok és papi szigorlat.

A) Közvizsgálatok.

Az első félévi közvizsgálatok jan. 24-től február 2-íg; a második félévben pedig junius 18-tól junius 27-ig tartattak meg. Az érdemsorozat felolvastatott junius 27-én s ugyanakkor történt a tanév ünnepélyes bezárása. A vizsgálatok alkalmával Kőváry László és P. Horváth Kálmán buzgó és tanügyünk iránt lelkesülő isk. felügyelő gondnokaink, valamint az E. K. Tanács által kinevezett vizsgálóbizottság is főtanodánk iránti meleg érdeklődésének szép jelét adta.

B) Érettségi vizsgálat.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett 31 rendes- és 2 magántanuló.

a) Az irásbeli vizsgálat megtartatott május 25, 28. junius 2. és 5. napjain.

Feladványok:

1) Magyarnyelvi dolgozat: „Az érdem előtt minden pálya nyitva áll.“

2) Görögnyelvből magyarra forditották Socrates „Védbeszéd“-e XIV. fejezetét.

3) Latinból magyarra mindenkinek külön forditmány adatott külön iróktól.

4) Magyarból latinra: „Horváth M. magyarok történetéből“ tetszés szerint.

5) Magyarból németre: „Horváth M. magyarok történetéből“ tetszés szerint.

6) Németből magyarra: „Horváth M. magyarok történetéből“ tetszés szerint.

7) *A*, *B* és *C* együtt 2190 frttal adósok. Egyik se tudja ezt az összeget egyedül kifizetni. De ha egyesülnek, a fizetés megtörténhetik következőleg: Ha *B* a maga pénzének $^3/_7$-ed részét *A*-nak minden pénzével összeteszi; vagyha *C* a maga pénzének $^5/_9$-ed részét *B*-nek minden pénzével összeteszi; vagy végre, ha *A* a maga pénzének $^2/_3$-ad részét *C*-nek minden pénzével összeteszi. Hány forintja volt egyiknek-egyiknek?

8) Geometriai feladat: Van egy háromszög 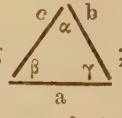

; a melynek oldalai *a*, *b* és *c* a szemben levő szögek pedig α, β és γ; ha már ebben a háromszögben: α=81°47′12.4″; β=38°12′47.5″; az *a* oldal=701.224′; mekkora a γ-szög? mekkora a *b* és *c* oldal?

b) A szóbeli vizsgálat Főtiszt. Ferencz József püspök ur elnöklete alatt s Kőváry László és P. Horváth Kálmán isk. felügyelő gondnokok jelenlétében megtartatott junius 29-én és 30-án

Érettnek nyilvánittatott:

Kitünő osztályzattal	.	5.
Jeles	„ .	7.
Jó	„ .	9.
Elégséges	„ .	2.
	Összesen:	23.

Visszavettetett egy, vagy két tantárgyból szeptemberig: 10.

A jelentkezettek közül szándékozott menni a

Jogtudományi pályára	.	2.
Papi	„ .	12.
Gazdászati	„ .	9.
Katonai	„ .	1.
Erdőszeti	„ .	1.
Orvosi	„ .	1.
Technikai	„ .	1.
Gyógyszerészeti	„ .	1.
Távirdai	„ .	1.
Adóhivatali	„ .	1.
Posta, vagy vasuti tiszti pályára	. .	3.
	Összesen:	33.

Megyjegyzés: Az 1881—82-ik tanév végén az egy, vagy két tantárgyból szeptemberig visszavetett 8 tanuló szept. 6-án a pótvizsgát letévén, éretteknek nyilvánittattak. Szintén Gál Lajos, ki egy évre volt visszavetve, s Hartl Károly magántanuló, ugyanekkor megvizsgáztatván éretteknek nyilvánittattak.

C) Papi szigorlat.

Papi szigorlatra jelentkezett Fazakas Lajos III. éves papnöv.

a) Az irásbeli zártvizsgálat junius 26-án tartatott meg, mely alkalommal egy beköszöntő beszédet készitett a következő szöveg alapján: Kol. IV. 17. „Meglássad, hogy a mely szolgálatot az Urban vettél, azt betöltsed“. Ezen kivül a rendes dolgozatok mellett az év folytán a következő feladatokra dolgozott:

1) Az első félévben: „A reformatio“.

2) A második félévben: „Irassék le a Jézus Krisztus személye a négy Evangeliom alapján.“

b) A szóbeli vizsgálat junius 28-án tartatott meg Főtiszt. Ferencz József püspök ur elnöklete alatt, a mely alkalommal Fazakas Lajos a papi pályára jeles eredménnyel képesitettnek nyilvánittatott.

IX. ÁLTA

STATISTIKAI

az 1882—83-ik

Tanfolyam	Osztály	Felvétetett év elején: Rendes	Magán	Összesen	Év közben: Kilépett	Meghalt	A tanév bezártakor volt: Rendes	Magán	Összesen	Nemzetiség szerint: Magyar	Német	Angol	Román	Vallás: Unitárius	Ev. ref.	Ag. hitv.
A papnöveldében	Papjelöltek	12	—	12	1	—	11	—	11	12	—	—	—	12	—	—
	III. papnöv.	1	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—
	II. papnöv.	1	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—
	I. papnöv.	5	—	5	1	—	4	—	4	5	—	—	—	5	—	—
	Összesen:	19	—	19	2	—	17	—	17	19	—	—	—	19	—	—
A gymnasiumban	VIII. gymn. oszt.	34	2	36	3	—	31	2	33	32	—	1	3	25	4	1
	VII. gymn. oszt.	54	4	58	—	—	54	4	58	57	—	—	1	41	7	2
	VI. gymn. oszt.	25	—	25	2	—	23	—	23	24	—	—	1	16	3	2
	V. gymn. oszt.	18	—	18	—	—	18	—	18	15	1	—	2	—	2	1
	IV. gymn. oszt.	24	—	24	1	—	23	—	23	19	—	—	5	9	3	1
	III. gymn. oszt.	26	—	26	—	—	26	—	26	21	2	—	3	15	—	3
	II. gymn. oszt.	35	—	35	1	—	34	—	34	30	1	—	4	17	6	2
	I. gymn. oszt.	36	1	37	4	—	32	1	33	34	—	—	3	19	7	2
	Összesen:	252	7	259	11	—	241	7	248	232	4	1	22	150	32	14
Az elemi iskolában	4. elemi oszt.	27	3	30	2	—	26	2	28	25	4	—	1	12	4	5
	3. elemi oszt.	18	—	18	1	1	16	—	16	18	—	—	—	8	2	—
	2. elemi oszt.	13	—	13	—	—	13	—	13	13	—	—	—	6	3	1
	1. elemi oszt.	9	—	9	—	—	9	—	9	9	—	—	—	1	2	—
	Összesen:	67	3	70	3	1	64	2	66	65	4	—	1	27	11	6
Az egész együtt	A papnöveldében	19	—	19	2	—	17	—	17	19	—	—	—	19	—	—
	A gymnasiumban	252	7	259	11	—	241	7	248	232	4	1	22	150	32	14
	Az el. iskolában	67	3	70	3	1	64	2	66	65	4	—	1	27	11	6
	Összesen:	338	10	**348**	16	1	322	9	**331**	316	8	1	23	196	43	20

LÁNOS

KIMUTATÁS

tanévről.

szerint				Életkor szerint				Születési helyük szerint		Osztályozás eredménye					Vizsgát tett		Vizsgát nem tett		Előmenetelök	
Róm. kath.	Görög kath.	Görög kel.	Mózes vall.	6—12	12—16	16—20	20-on felül	Városi	Vidéki	Kitünő	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Rendes	Magán	Rendes	Magán	Haladók	Maradók
—	—	—	—	—	—	—	12	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	1	4	—	5	—	1	3	—	—	4	—	1	—	4	—
—	—	—	—	—	—	1	18	—	19	1	2	3	—	—	6	—	1	—	6	—
1	3	1	1	—	—	28	8	9	27	7	3	12	11	—	31	2	3	—	31	—
5	1	—	2	—	—	48	10	11	47	6	13	20	4	10	52	1	2	3	47	6
2	—	1	1	—	4	21	—	5	20	3	10	9	1	—	23	—	2	—	23	—
2	—	2	3	—	9	9	—	7	11	7	5	2	4	—	18	—	—	—	18	—
3	5	—	3	—	17	7	—	8	16	7	6	6	2	2	23	—	1	—	21	2
2	—	3	3	—	20	6	—	10	16	5	7	8	2	4	26	—	—	—	25	1
5	—	4	1	4	29	2	—	9	29	6	8	13	3	4	34	—	1	—	34	—
3	3	—	3	22	15	—	—	12	25	2	8	21	—	2	32	1	4	—	33	—
23	12	11	17	26	94	121	18	68	191	43	60	91	27	22	239	4	13	3	232	9
5	1	—	3	25	5	—	—	14	16	8	10	7	3	—	26	2	2	—	25	3
6	—	—	2	18	—	—	—	11	7	7	4	2	3	—	16	—	1	1	16	—
3	—	—	—	13	—	—	—	12	1	5	5	1	2	—	13	—	—	—	13	—
3	—	—	3	9	—	—	—	9	—	3	2	1	1	—	7	—	2	—	7	—
17	1	—	8	65	5	—	—	46	24	23	21	11	9	—	62	2	5	1	61	3
—	—	—	—	—	—	1	18	—	19	1	2	3	—	—	6	—	1	—	6	—
23	12	11	17	26	94	121	18	68	191	43	60	91	27	22	239	4	13	3	232	9
17	1	—	8	65	5	—	—	46	24	23	21	11	9	—	62	2	5	1	61	3
40	13	11	25	91	99	122	36	114	234	67	83	105	36	22	307	6	19	4	299	12

X. Ösztöndijak, jutalmak, segélyezés és javadalmak.

I. Ösztöndijak.

a) A „Koncz János alapitvány"-ból évfolytán kiadatott egy tanulónak 5 frt., havonként 22 tanulónak 2 frt 50 kr, o. é., összesen 600 frt. Ebből részesültek: Deák Miklós* Demeterfalváról, László Miklós* F.-Detrehemből, Ferenczi Géza F.-Rákosról, Benke Elek A.-Siménfalváról, Máthé László* Kövendről, Ütő Béla Nagy-Ajtáról, Fekete József Szabédról, Gvidó Béla Bözöd-Ujfaluból, V. Székely János* Vöröspatakról, Rédiger Béla* Dicső-Szt.-Mártonból, Székely Árpád Kolozsvárról (5 frt). Nyiredi Jenő N.-Ajtáról, Egyed Miklós H.-Szt.-Pálról, Orbok István Rugonfalváról, Péterfi Lőrincz N.-Ajtáról, Bencze Sándor* Mészkőről, Pál Miklós Bölönből, Dombi József Abrudbányáról, Pázsint Mihály K.-Solymosból, Fekete Sándor Kolozsvárról, Péter Sándor Kolozsvárról, Gál József Szt.-Gericzéről, Varga István Kolozsvárról, Koncz József Bethlenből, Koncz Imre D.-Szent-Mártonból, Kádár Lajos Laborfalváról, Ürmösi Jenő Abrudbányáról, Székely Béla Kolozsvárról.

b) Szintén a „Koncz János alapitvány"-ból naponként ebédet kaptak, mely 10 hó alatt 150 frtba került; ezt élvezték: Jakab Jenő, M.-Turból, Szabó Mózes Ujszékről, Nagy Samu* Szabédról, Halmágyi Károly M.-Turból.

c) A „Mártonfi Gergelyné sz. Koncz Juliánna alapitványá"-ból a két félévi vizsgálat alkalmával kiadatott összesen 150 frt, o. é., ebből részesültek: Kovács Gábor S.-Szt.-Györgyről, Osváth Árpád Kolozsvárról, Sipos József Tordáról.

d) A „Fejér Ödön alapitványá"-ból kiadatott 50 frt o. é., melyből havi részletekben 2 frt 50 krt kaptak: Gál Ambrus* Kövendről, Gábos Dénes Szőkefalváról.

e) Az „Árkosi Lajos alapitványá"-ból kiadatott 50 frt o. é., melyből havi részletekben 2 frt 50 krt kaptak: Sárosi József Szt.-Gericzéről, Erdődi András Szováthról.

f) Az özvegy Gálfalvi Imréné, sz. Sala Károlina urasszony által tett „K. Nagy Sándor alapitvány"-ból, havonként 2 frt 50 krral 25 frtot élvezett: Kelemen Áprád M. Szt.-Királyról.

g) A „Kelemen Benjámin alapitvány"-ból naponként kaptak 1—1 czipót, (melynek értéke 10 hónapra 80 frtra ment) Joó József Hidalmásról, Lázár János Szt.-Ábrahámról, Máthé János Bözödről, Székely András Verespatakról.

h) A „Laborfalvi Berde Mózes és Márkos Terézia alapitvány"-ból naponként kaptak 1—1 czipót, (mely havi 8 frttal annyi mint 80 frt) Gyöngyösi Lajos Kálnokról, Berde István, Andor és Gábor M.-Élesdről.

*) A csillaggal jelöltek elégtelen osztályzat, vagy egyéb ok miatt évközben másokkal cseréltettek ki.

i) A „Kern József alapitvány“-ból két részletben 10 frtot kapott: Firtos Dénes F.-Benczédből.

k) A „Májusi alap“-ból, melyet a néhai boldog emlékü Kriza János püspök osztálytársaival alapitott volt mesterek képzésére, két részben 8 forinttal segélyeztetett Móricz Ferencz képezdei növendék

l) „Erdélyi kincstári ösztöndijat“ fejenként 60 forintjával, két részletben élveztek: Ajtai János Kolozsvárról, Ürmösi Sándor* Kőrispatakról, Gál József Dombóról, Nagy Samu Szabédről, Nagy Zoltán Kolozsvárról.

Ösztöndijak értéke összesen: 1443 frt.

II. Jutalmak.

Az érdemsorozat felolvasásakor a következő jutalmak osztattak ki:

A „Paget Olivér alapitvány“-ból az angol nyelvtanulásban a pályázati vizsgán kitünt előrehaladásáért a második nagy 50 forintos dijat nyerte Fazakas Lajos, III, papnöv.; a harmadik, vagy 25 forintos egyenlően megoszlott Bihari Ödön és Nagy Sándor VII. o. tanulók között, mint a kik a pályázaton minden tekintetben egyenlőknek találtattak; az első, vagy 100 frtos dij, mivel pályázó nem jelentkezett, az alapitó levél értelmében, az alaptőkéhez csatoltatott.

A Kövendi Szász Gergelyné, szül. Incze Klára alapitványából kitüzött 15 frt pályadijból az ez évben, a jóltevők emlékére rendezett ünnepélyen tartott emlékbeszédért nyert 10 frtot Fazakas Lajos III. éves papn., és egy ugyanakkor elmondott alkalmi költeményért 5 forintot Nagy Samu VI. o. tanuló.

A Bulyovszkyné, szül. Szilágyi Lilla-féle alapitványból kitüzött 5 frt pályadijat nyerte Tabakovits Géza VII. o, tanuló, mint a kinek költői dolgozatai az ifjuság „Remény“ czimü hetilapjában az 1882—83. tanévben, mind eszmei, mind alaki tekintetben legkitünőbbek voltak.

A néhai boldogemlékü Fejér Márton által szépirásra tett jutalomdijból, a 2 frtos tallért nyerte: Iszlai Gábor, VII. o. tanuló; az 1 frtos tallért: Móricz Márton V. o. tanuló.

P. Horváth Kálmán buzgó és áldozatkész isk. felügyelő gondnokunk, ez iskolai évben is felajánlott 115 frtot jutalmul kiosztás végett, oly módon, hogy a felső négy gymn. osztályban egy legkitünőbb tanuló kapjon 50 frtot; a VIII. és VII. gymn. osztályokban 1—1 10 frtot, az öt alsó gymn. osztályban 1—1 5 frtot; 15 forint pedig 3 szegény tanulónak isk. vagy kórházi tartozásai fedezésére forditandó. A nevezett összegből az 50 frtot a kijelölt tiszta kitünők közül szavazattöbbséggel nyerte: Nagy Samu VI.; a VIII. gymn. o. a 10 frtot, Páget Olivér; a VII. osztályban szintén a 10 frtot: Gálffy Gyula. 5—5 forintot nyertek: Tompa János VI., Nagy Zoltán V., Erdődi Andor IV., Dombi József III., Horváth Kálmán II., és Debreczeni Béla, I. gymn. osztálybeli tiszta kitünő vizsgát tett tanulók.

Szabó Mózes pénzügyi fogalmazó által a vallásos énekre kitüzött 1 drb. tallért nyerte Kelemen Árpád II. gymn. tanuló, mint legjobb énekes.

Göndöcs Benedek, pusztaszeri apát, gyulai lelkész és országos képviselő, „Pusztaszer és az évezredes ünnepély“ czimü müvéből ajándékozott 6 drbot jutalmul kiosztás végett, a magyar történelemben legkitünőbb tanulóknak. Ebből kaptak egy—egy példányt: Móricz György, Ajtai János, Paget Olivér, Frank-Kiss István, Ürmösi Jenő, Csifó Salamon VIII. o. tanulók.

A tornavizsgálat alkalmával a tanári kar kitüzött öt darab tallért, melyhez Kőváry Mihály ügyvéd ajándékozott 3 drb tallért, Vajda Dénes, ifj. Lászlóczki Sámuel 1—1 drb tallért, mint legkitünőbb tornászók nyertek: Móricz György VIII. o. tanuló 2 tallért, Pap Aurél VIII. Deák Gergely VII, Gábos Dénes VII. Móricz Márton, Egyed Balázs, Wettenstein József, Barabás Dénes V. o. tanulók és Horváth Jenő 2. o. tanuló 1—1 drb tallért.

A jutalmak értéke — a könyveket nem számitva — összesen 224 frt o. é.

3. Segélyezés.

A szegénysorsu tanulók iránt tanusitott áldozatkészségnek és emberbaráti szeretetnek a lefolyt tanévben is meglepő szép jeleivel találkozunk. Ugyanis:

A szegénysorsu székely tanulók közül, kik szolgasággal folytatják tanulmányaikat, ez évben is 20-an részesültek élelmezésben. Ezek közt többen egész kosztot, némelyek ebédet vagy vacsorát kaptak. Ez élelmezésben felekezeti különbség nélkül részt vettek: Szigethi Miklósné, Kovácsi Antalné, Ferencz Józsefné, Péterfi Dénesné, Ulár Pálné, Benczédi Gergelyné, Kovács Jánosné, Fekete Pálné, Peielle Istvánné, Rauszek Venczelné, Mikó Imréné, Vécsei Sámuelné, Kőváry Mihályné, Molnár Sándorné, Kis Samuelné, „Hungária“ szálloda vendéglőse, Benkő Károly, Bogyó István vendéglős egy szegény tanulónak szánt ebéd megváltásában adott 10 frtot, melyből több tanuló részesült. Boros Györgyné egy szegény tanulót 1 rend ruhával segélyezett. Fogadják az itt és a fennebb elősorolt nemesszivü adakozók, ugy a szegénysorsu tanulók, mint az igazgatóság nevében, a közmivelődés érdekében hozott áldozatukért e helyen is őszinte hálás köszönetemet.

4. Javadalmak.

A „Zsuki László alapitvány“-ból, temetési dijakból és patrociniumból kiosztatott (divisio) az egyenruhás ifjak között 90 frt 28 kr. Legatiókból az illető legatusoknak volt 314 frt. A papnövendékeknek és felosztályu tanulóknak magán tanitványoktól (a kosztot is pénzértékben számitva) volt 7050 frt. Különböző jövedelmi forrá-

sokból (a tanodának tett némi hivatalos szolgálatokért) kapott az ifjuság 875 frtot. Iskola kórházi költségek czimén több beteg tanulónak elengedtetett: 117 frt 48 kr. Iskolai tartozás, tandij stb. czimen elengedtetett 45 szegény tanulónak 413 frt 45 kr.

Javadalmak értéke összesen; **8860 frt 21 kr. o. é.**

Ha összegezzük a fennebb elősorolt: ösztöndijakat, jutalmakat, segélyezést és javadalmakat — ide nem értve a 20 szegénysorsu tanuló élelmezését — melyeket a tanuló ifjuság a lefolyt tanévben élvezett, azoknak összes értéke teszen: **10,537 frt 21 kr. o. é.**

E szép jövedelmi forrás arra mutat, hogy főtanodánkban a szegénysorsu, szorgalmas és jó magaviseletü tanulóknak a müvelődhetésre és az önerejükön való kiképzésre igen kedvező alkalom van nyitva. Másfelől a tanuló ifjuság segélyezésére és a jelesebbek jutalmazására befolyt tekintélyes összeg arról is nyilván tanuskodik, hogy főtanodánk a közmüvelődés érdekében nemes missiót gyakorol, s méltán foglal el első helyet a humanus intézetek sorában.

XI. Tanszerek.

A főtanoda könyvtára gyarapodott ajándékozás utján 442 kötettel. Ebből ajándékoztak: dr. Brassai Sámuel egyetemi tanár 160 drbot; a gr. Károlyi család 1 kötetet; Bokros Elek ügyvéd 6 kötetet; az unitárius E. K. Tanács 6 drbot; br. Orbán Balázs orsz. képv. 1 kötetet; dr. Abt. Antal egyet. tanár 1 drbot; a „Keresztény Magvető“ szerkesztősége 10 kötetet; a m. tud. akadémia könyvkiadó hivatala 36 kötetet; Gyöngyösi János Csanádmegye levéltárnoka 125 kötetet; Szentmártoni Kálmán 40 drbot; néhai Farkas György espere res hagyományozott 64 kötetet; dr. Veres Vilmos 1 drbot; az orsz. könyvkiállitási bizottság 1 drbot. — Ezeket hozzáadva a mult évi 23.991 drbhoz, a könyvtár áll jelenleg 24.433 drb. könyvből.

Ezen kivül a „Farkas Sándor alap“-ból járnak a tanári kar részére következő folyóiratok: „Magyar nyelvőr“, „Irod. történeti felügyelő“, „Középt. tanáregylet közlönye“, „Magyar könyvszemle,“ „Századok“, „Történelmi tár“, „Vegytani lapok“ és angol hitrokonaink küldötték az „Inquirer“, czimü heti lapot. A Brassai könyvtár számára Brassai ur rendesen megküldi a „Budepesti Szemlét“ és „Természettudományi Közlöny“-t. A vallás és közoktatásügyi miniszter ur rendelete folytán járt a „Gazette de Hongrie.“ Amerikai hitrokonaink küldötték az „Unitarian Rewiew and Religions Magazine“ tudományos havi folyóiratot. Kovács János igazgató tanár ajándékozta a „Christian Register“, az „Unitarian Herald,“ (angol) és „Renaissance“ (franczia) heti lapokat.

A természetrajzi gyüjtemény számára Bakó Lajos verespataki lelkész ajándékozott 8 drb ásványt.

Az „Érem-tár“-ban, mely ez évben lajstromoztatott, van 592 darab.

XII. A főtanoda kórháza.

A főtanoda kórházi orvosának jelentése szerint ezen iskolai évben a tanuló ifjuság egészségi viszonyai kedvezőknek mondhatók, mert ugyanis a járó betegeket, a kik órát nem mulasztottak, ide nem számitva — csak 29 beteg szorult kórházi ápolásra és pedig következő betegségekkel:

Orbáncz	1	tanuló.
Toroklob	4	„
Hörghurut	11	„
Hörglob	1	„
Mellhártya izzadmány	1	„
Tüdőlob	1	„
Szivbillentyük elégtelensége	1	„
Gyomorhurut	1	„
Térdlob	1	„
Ótvar	1	„
Mirigylob	2	„
Váltóláz	2	„
Seb a lábujjakon	1	„
Összesen:	29	tanuló.

Haláleset, járványos vagy sulyosabb bajok ez év folytán nem fordultak elő, csupán egy mellhártya izzadmány és egy tüdőlob, de aránylag ezek is elég rövid idő alatt meggyógyultak. Ezenkivül, sajnos, egy VII-ik osztályos tanuló ismeretlen okból elméjében megzavarodott, a kit atyja a korházból hazaszállitott s onnan N.-Szebenbe vitetett.

A kórházra tett összes kiadás a fennjáró betegek gyógyszeréért elengedett 19 frt 4 krt is beleértve, teszen 184 frt 57 krt., ebből visszatérittetett 36 frt 35 kr., a többit az E. K. Tanács, mint szegénysorsu tanulóknak elengedte.

A kórház rendes orvosa dr. Gálffy Endre, honvéd törzsorvos, ki lelkiismeretesen látogatta és egész odaadással gyógyitotta a betegeket; továbbá dr. Bartók István szintén készséggel vett részt a főtanodában fenjáró betegek gyógykezelésében. Özv. Kriza Jánosné pedig, mint felügyelőnő, sokszor meglátogatta a betegeket; s hol szóval, hol pedig tettel befolyt betegségeik enyhitésére. Beteg ápoló Barabás Károly és neje szintén lelkiismeretes buzgósággal jártak el kötelességök teljesitésében. Fogadják az illetők e helyen is a beteg tanulók iránt tanusitott buzgalmukért az igazgatóság hálás köszönetét.

A kórház-felügyelőséget az E. K. Tanács megbizásából Kovács János igazgató vitte.

Néhai Kelemen Benő ur ez évben is ajándékozott egy szekér fát.

XIII. Ifjusági egyletek és alapok.

1. A papnövendékek „Olvasó és önképző egylete," melynek védnöke Boros György tanár, tartott 18 rendes és 2 rendkivüli gyülést. A gyülések tárgyát szavalatok, felolvasások, vitatkozások s egyéb egyleti ügyek elintézései képezték.

Irodalmi pályázat 1 volt kitüzve; u. m. „A vallás fokozatos fejlődése", de egy pályamű sem érkezett be.

Felolvasást tartottak a gyülésen a következők: Németh István papjelölt az „Igazság kereséséről", Gábor Albert papjelölt „A vasárnap megünnepléséről", Mózes Mihály isk. főnök „A mi hivatásunk", Fazakas Lajos III. papnöv. „Van-e jövője az unitárizmusnak," Pál Ferencz II. papnöv. „Jézus és a világ fia".

Egyházi lap ez évben is szerkesztetett s megjelent összesen 15, melynek tartalmát eredeti egyh. beszédek, bölcsészeti dolgozatok, angol és német forditások tették.

Egyesületünknek a következő lapok jártak: „Prot. Egyh. és Isk. lap", „Prot. pap", „Család és Iskola" „Prot. Evangeliumi lelkész tár" „Keresztény Magvető," „Néptanitók lapja" az illető szerkesztőktől ajándékba küldetett.

Az egylet könyvtára jelenleg áll 678 drb könyvből, pénzbeli vagyona: összes bevétel volt 15 frt 58 kr., kiadás 9 frt 62 kr. maradék 5 frt 96 kr. Ehez számitva az ifjuság által rendezett majális tiszta jövedelmének osztalékát, a mi teszen 56 frt 24 kr. és a tagoktól a részvény dijat: a 6 frt 50 kr; lesz az Egyesületnek összes pénzbeli vagyona: . . . . . 68 frt 70 kr.

Kiadás	9 frt 62 kr.
Maradék	58 frt 90 kr.

mely összeg a takarék pénztárba van letéve.

2.) „Az ifjusági olv. önk. egylet." Ez évben védnöke Péterfi Dénes lelkész-tanár volt. Egész évi bevétel 431 frt 1 kr; a kiadás 318 frt 28 kr; maradék 112 frt 77 kr. Az év folytán tartatott 36 gyülés, melyeken az egylet ügyeinek vezetésén kivül az önképzés volt feladata. A szavallatok és felolvasások minden gyülésnek rendes tárgyai voltak. Több gyülésen előre kitüzött tárgyak megvitatásával volt szaporitva a tárgysorozat.

Mint eddig, ugy ez évben is az egylet felmutatta, hogy életképes és hogy tagjai az önképzésben komolyan akarnak haladni. Erre bizonyságul szolgálnak a pályázatok. Tartatott két szavallati nemes verseny, versenyeztek 9-en; dicséretet nyertek: Heller Ignácz VII., V. Székely János VII., Ádámosi Antal VI., Tutsek József VII. oszt. tanulók. Volt két szavallati pályázat. Ezeken nyertek: Pál András VIII., Bencze Sándor VII. oszt. tanulók, mindketten 2—2 frtos könyvet, s viszont Pál András és V. Székely János, mindketten 2—2 tallért.

Irodalmi pályázat volt 2; ezeken prózai dolgozattal nyertek Csehi Sándor VIII., Tabakovics Géza VII. oszt. tanulók 3—3 frtot, költött művekkel Csegezi Pál VII. oszt. tanuló 2 tallért.

Pályamunkákért jutalmat nyertek a májusi nagy pályázaton a „Lendvai-Latkócziné“ alapitványból: Történelmi tanulmánynyal V. Székely János VII. oszt. tan. 4 drb. tallért; neveléstani értekezéssel Dézsi Mihály VII. oszt. tan. 4 drb. tallért; aesthetikai tanulmánynyal Lőrinczi István VIII. oszt. tanuló 4 drb. tallért; természettani értekezéssel Kovács Gábor VIII. oszt. tanuló 4 drb. tallért; német forditás-sal Ruzicska Béla VI. oszt. tanuló 3 drb. tallért. Ez évben a „Remény“ czimü ifjusági lapból megjelent 26 szám.

A könyvtár ez évben is több jeles művel szaporodott vétel utján s jelenleg áll 1498 kötetből (1213 drb). Minthogy a könyvtár műfajok szerint betürendben soroztatott, ez az oka, hogy a megelőző években több kötet volt felmutatva, mint tényleg a mennyi volt. Mltsgs. Incze Mihály kegyes pártfogó ez évben is adott a könyvtár részére 20 frtot.

Az egylet olvasótermébe jártak a következő lapok és folyóiratok: a) napilapok: „Egyetértés“, „Fővárosi Lapok“, „Ellenzék“. „M. Polgár“; b) heti lapok: „Vasárnapi Ujság“, „Bolond Istók“, „Erdélyi Gazda“, „Bécsi Magyar Ujság“; c) folyóiratok: „Keresztény Magvető“, „Budapesti Szemle“, „Koszoru.“

Az egylet 1882. decz. 14-én „Arany János emlékezetére“ kegyeletes ünnepélyt rendezett, mely alkalommal Tabakovics Géza VII. oszt. tanuló tartott szép emlékbeszédet. A szokásos zárünnepélyét pedig jun. 24-én az Apolló és Dalkör közreműködésével igen szép számu közönség előtt tartotta meg.

Megemlitendő, hogy az egylet a „Petőfi szobor“ leleplezése alkalmával gyüjtés utján küldött egy fehér liliom csokorral diszitett cser-koszorut.

Az egyletnek minden papnövendék és felosztályu tanuló tagja lenni köteles.

3. Az alosztályuak „Olvasó egylete.“ Ez évben védnöke volt Ulár Pál tanár, kinek vezetése alatt tartott tizennyolcz rendes és négy rendkivüli ülést, melyeken szavallatok, felolvasások tartattak, miket azután a tagok megbiráltak. Könyvtáruk jelenleg áll: 460 drbból, mely könyvek koruk s felfogásukhoz valók. Pénztáruk állása: A mult 1881—82. tanévről maradt 1 frt. A lefolyt tanévben a bevétel volt: 33 frt 97 kr. Kiadás: 2 frt 90 kr. A kiadáshoz számitva még egy csinos új théka árát is (16 frt o. é.), melyet a tagok ez évben csináltattak, a kiadás tesz összesen 18 frt 90 krt. A tiszta pénzmaradék tehát 15 frt 7 kr, mely összeg a kisegitő pénztárba van betéve.

4. A „kölcsönző egylet.“ Alapitója Lendvai-Latkócziné jeles művésznő. Állandó alaptőkéje 200 frt, melyből a felosztályu tanulók meghatározott kamatra 2 frt kölcsönt vehetnek ki. Az igy begyült kamatot pályadijak kitüzésére forditják. Jelenleg az egylet vagyona 244 frt 19 kr, mely összeg a takarékpénztárba van letéve.

5. Az „Apollókör.“ Czélja és feladata az ifjuság között a zeneismeretek terjesztése. Továbbá zenészeti eszközök beszerzése és azok-

nak gondos felügyelete. Alaptőkéje: 601 frt 41 kr. El van helyezve a takarékpénztárban. Tagjait vezette Pozsonyi Antal karnagy odaadó és fáradhatatlan buzgalommal. Az „Apollókör“ az ifjuság által rendezett ünnepélyeken igen szép bizonyitékát adta nemes feladatának. Elnöke volt Székely Zsigmond papjelölt és köztanitó.

6. A főtanodai „Dalkör.“ Tagja minden olyan felosztályu tanuló, ki erre képes. Czélja: az ifjuságnak a műénekben való gyakorlása. Ez évben is többször sikerrel működött az ifjuság által rendezett ünnepélyeken. Vezetője Stöger Béla zene-tanár. Védnöke Nagy Lajos tanár.

7. A „Remény-alap.“ Ez az „ifj. olv. önk. egylet“ tulajdona. Jelenleg van 296 frt 50 kr vagyona. Czélja: a jelesebb dolgozatokból új zsebkönyvet adni ki.

8. A „jóltevők arczképezésére gyüjtött alap.“ Czélja: a jóltevők arczképeinek koronként lefestetése a főtanoda nagytermében leendő elhelyezés végett. Ez alap jelenleg tesz 183 frt 92 kr, mely a takarékpénztárban van elhelyezve.

XIV. Adatok az 1882—83-ik tanév történetéhez.

A lefolyt tanév szeptember 1-én kezdődött. Szept. 6-ig a beiratások, felvételi, pót és javitó vizsgálatok eszközöltettek. A főtanoda ünnepélyes megnyitása a szokásos istentisztelettel 6-án d. e. 8 órakor volt a tanári kar s az ifjuság teljes számu jelenlétében, mely alkalommal Köváry László isk. felügyelő-gondnok üdvözölte az ifjuságot. Boros György h. igazgató szintén beszédet tartott, s a tanévet megnyitottnak nyilvánitva, a rendes előadások elkezdődtek.

Minthogy Kovács János igazgató-tanárt az E. K. Tanács az északamerikai unitáriusoknak szept. 18-ik s következő napjain Saratogában tartott „Nemzeti conferentiájára“ küldötte, mint a magyar unitáriusok képviselőjét, távollétében 1882. szept. havától 1883. április 1-ig az igazgatói s az evvel kapcsolatos teendőket Boros György tanár vitte; ugyszintén az angol nyelvet tanitotta; a VIII-ik gymn. osztályban a történelmet Kovácsi Antal, a VII-ben Mózes András, a VI-ban pedig Ulár Pál tanárok adták elő a nevezett időig. Az igazgatósági üléseken Boros tanár helyett a jegyzőséget Ulár Pál tanár vitte.

Kovács János ig. tanár amerikai utjának az erkölcsi nyereségen kivül az az eredménye lett, hogy főtanodánknál a Richmond Anna tanári széket, melynek alapja 25,641 frt, állandósitotta; a Channing tanári szék állandósitására az alapot szintén megvetette, a menynyiben arra is 12,000 forintnál többet összegyüjtött felolvasásai által.

A tanári és tanitói testületben a következő változások történtek: Mózes András, ki ideiglenes minőségben volt alkalmazva az E. Főtanács rendes tanárnak megválasztotta. Dr. Wachsmann Ede és dr. Vajda Emil szaktanitók helyébe a német nyelv tanitására a VIII. gymn.

osztályba Kovácsi Antal rendes tanárt, V—VII. gymn. osztályokba Cziriák Albert helybeli polg. isk. tanárt, az I., II., III. és IV. gymn. osztályokba Dömötör János tanárjelöltet alkalmazta az E. K. Tanács. Iskolafőnöknek Kanyaró Ferencz helyébe s az általa tanitott tárgyak tanitására Mózes Mihály papjelölt, ellenőrnek Székely Zsigmond papjelölt, isk. gazdának Gálfalvy János I. papnövendék, a III. gymn. osztályba a mértan tanitására Végh Mihály, a 4-ik elemi osztályba Gábor Albert a 3-ik elemi osztályba Székely Zsigmond s az I-ső és II-ik elemi osztályba Adorján Domokos papjelöltek neveztettek ki. Május és junius hónapokban, mivel Adorján Domokos Vargyasra isk. tanitónak neveztetett ki, az 1-ső 2-ik elemi osztályokat, Szentiványi János okl. tanárjelölt tanitotta.

Az E. Főtanács intézkedése következtében a IV-ik gymn. osztályban a görög nyelv tanitása, ugyszintén az V-ikben a görög és római régiségtan kimaradtak. A IV-ikben a latin óra 1-el szaporittatott. Ulár Pál tanár, ki a görög nyelvet tanitotta a IV-ikben, a régiséget az V-ikben, az I-ső gymn. osztályban a latin nyelv tanitását vette át 5 órán s a VI-ik gymn. osztályban a 3 görög óra helyett 4 órát tanitott.

Pap Mózes tanár a könyvtárnokságról lemondván, helyébe az E. Főtanács Boros György tanárt választotta meg, a ki azonban csak 1883. április havában vette át uj hivatalát, addig Pap Mózes könyvtárnok szivességből vitte, mivel Boros György helyettes igazgató volt.

A vasárnapi hitoktatás az alosztályuakkal a téli hónapokban ez isk. évben is rendesen folyt Boros György tanár vezetése alatt. A hitoktatást és az istentiszteletet a papjelöltek s papnövendékek teljesitették.

A tanuló ifjuság az igazgatóság engedélyével f. évi május 31-én a „Lövölde“ helyiségében az isk. kórház-alap, az Apolló-kör s az ifjusági egyletek könyvtárai javára szépen sikerült májálist rendezett, melynek tiszta jövedelme a nevezett célokra 340 frt 73 kr volt.

Derék isk. felügyelő-gondnokunkat, Kőváry Lászlót, az a kitüntetés érte, hogy a magyar tud. Akadémia, mint jeles történetirót, levelező tagjául választotta ez idei közgyülésén, még pedig nagy szótöbbséggel.

P. Horváth Kálmán buzgó isk. felügyelő gondnokunk ez évben is szép jelét adta főtanodánk iránti meleg érdeklődésének, a menynyiben 115 frt összeget tüzött ki jutalmul a legjobb tanulóknak.

Paget Olivér VIII. oszt. tanuló a fennebbi adományból, a kitünő tanulásért, a jutalmul nyert 10 frtot az isk. kórház-alap javára ajándékozta.

Kelemen Benőnek 1883. jun. 3-án történt halálával főtanodánkat érzékeny veszteség érte. A megboldogult örök emlékezetét fentartják számos alapitványai, különösen az általa alapitott isk. kórház. Temetése jun. 5-én volt Szucságban. A gyászbeszédet főt. Ferencz József püspök ur tartotta, a tanári kar és az ifjuság nagyobb részének és számos tisztelőinek jelenlétében. Az elhunyt tetemeit szép érczkoporsóban a tanulók vitték a családi sirkertbe végnyugalomra.

Az év elején beiratkozott összesen 348 tanuló, az apadás az 1881—82-ik tanévhez viszonyitva: 7. Uj tanuló jött a felsőbb osztályokba 52, az alosztályokba 18, összesen 70. Ezek közül 35 unitárius, 35 más vallásfelekezetü.

A mint a mult évi Értesitőben jelezve volt, a Kriza-ünnepély 1882. jul. 30-án megtartatott, nagyszámu hallgatóság jelenlétében. A Kriza-alapra befolyt tiszta jövedelem: 172 frt 17 kr.

A tanári kar ez alkalommal szintén egy 50 frtos alapitványt tett le „Kriza-alap“ czimen.

A jóltevők ötödéves emlékünnepélye f. évi junius 24-én a következő sorrenddel tartatott meg:

1. *Karének,* előadja az isk. „Dalkör.“
2. *Megnyitó beszéd,* Kőváry László isk. felügyelő-gondnoktól.
3. *Emlékbeszéd,* Fazakas Lajos papnövendéktől.
4. *Karének,* Előadja a „Dalkör.“
5. *„Richmond Anna emlékezete“,* Kovács János ig. tanártól.
6. *Alkalmi költemény,* Nagy Samu VI. oszt. tanulótól.
7. *Zárbeszéd,* Kőváry László isk. felügyelő-gondnoktól.
8. *Karének.*

A tanuló ifjuság magaviselete erkölcsi tekintetben általában kielégitő volt. Sajnos, hogy lopás miatt két VIII. oszt. tanuló kiutasittatott, egy pedig kizáratott, 4 erkölcsi kötelezvény adásra itéltetett. E büntény egyik künlakó tanulónál vette kezdetét. Ez azt mutatja, hogy a szülőknek nagyon óvatosoknak kell lenniök gyermekeik elhelyezésében, ha az iskolában lakást nem kaphatnak.

Az egészségi állapot, a mint a kórházról szóló kimutatásból fennebb kitünik, elég kedvező volt. Iskolánk növendékei közül csak egy 3. elemi oszt. tanuló, Venczel Dénes halt el, de nem az iskolában, hanem a városon.

Különböző intézetekből jött 48 Értesitő az 1881—82-ik tanévről. A „Franklin-társulat“, továbbá Aigner Lajos, Lampel Róbert, Hoffmann és Molnár budapesti könyvárusok több tankönyvet küldöttek mutatványul, melyek a tanári kar könyvtárába helyeztettek el. Paget Olivér, Frank-Kiss István, Pap János és Adler Samu VIII. oszt. tanulók a szegény sorsu tanulók „Kölcsön könyvtára“ részére több tankönyvet ajándékoztak.

A főtanoda ügyeinek rendben tartására a tanári kar a lefolyt isk. évben 36 igazgatósági gyülést tartott, melyeknek tárgyait a tanintézet belügyei, az összhangzatos tanitás, a tanulók előmenetele, erkölcsi és fegyelmi ügyei képezték.

XV. Figyelmeztetés az 1883—84-ik tanévet illetőleg:

1. Az iskolai év szeptember 1-én kezdődik.
2. A beiratások szeptember 1 és 2-ik napjain eszközölhetők a főtanoda helyiségében a 29-ik számu igazg. teremben.

3. A tanodába belépendő felosztályu tanuló: bizonyitványaival személyesen; az alosztályu: szülői, gyámja vagy ezek megbizottja kiséretében köteles az igazgatónál jelentkezni s itt születése évét és helyét pontosan bejelenteni.

4. Az elemi vagy gymnasialis osztályba lépendő tanulók szabályszerü bizonyitvány, vagy ennek hiányában felvételi vizsga alapján vétetnek fel az illető osztályba, még pedig az elemi osztályba lépni akarónak legalább 6, a gymnasialis osztályba pedig 10 évesnek kell lennie.

5. Az elégtelen osztályzatu bizonyitványnyal jelentkezők nem vétetnek fel.

6. Az ágyhely-dijon kivül a többieket az egész isk. évről előre be kell fizetni.

7. A kik az iskolában benlakást akarnak nyerni, ebbeli szándékukat szeptember 3-ig az igazgatónál jelentsék be.

8. A felvételi-, pót- és javitó-vizsgálatok szeptember 3-án és 4-én ejtetnek meg.

KOVÁCS JÁNOS,
igazgató-tanár.

B) TORDAI KÖZÉPTANODA.

I. a) Iskolai igazgatóság.

Elnökök: Felügyelő gondnokok: Szigethi Sándor, polgármester.
Veres Dénes, alispán.
Előadó és jegyző: Pálfi Károly, igazgató.
Tagjai: Albert János, Májai István és Varga Dénes.

b) A polg. isk. gondnoksága.

Az intézet létrejötte kölcsönös szerződésen alapulván, a többi ilynemü intézettől némileg eltérő, saját szervezettel bir.

A gondnokság létszámát a szerződés állapitja meg, melynek értelmében az 6-nál több nem lehet.

A gondnokság ez idei névsora:

1. Moldován Gergely, kir. tanfelügyelő, mint a kormány képviselője, elnök.
2. Veress Károly, mint Torda városának kiküldötte.
3. Szentpáli Ignácz, mint Torda-Aranyosmegye kiküldöttje.
4. Szigethi Sándor } az unitárius középtanoda főgondnokai,
5. Veress Dénes } mint az unit. egyh. kiküldöttei.
6. Pálfi Károly, igazgató, a gondnokság jegyzője.

Megjegyzés.

Az 1878-ik évben az unitáriusok E. Főtanácsa és a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium között kötött 20,046. sz. szerződés értelmében a tordai unitárius középtanoda állami polg. iskolává alakittatott át oly módon, hogy az első évben az I. és II. osztályok alakultak át, minden következő évben pedig egy-egy osztály alakitandó polg. iskolává. Az átalakitás azzal a kikötéssel történt meg, hogy a klassikus nyelveket az egyház a gymnasiális tantervnek megfelelőleg adathassa elé, ha ez tán a polg. isk. tanterv rovására történik is.

Az igazgató tanitót az egyház ajánlatára — az állam nevezi ki, a ki az egyház által rábizottakról is számadással tartozik. Az isko-

lai gondnokság létszámát szintén a szerződés állapitja meg, mely 6 tagnál többre nem terjedhet. E létszámban van az egyház által a tordai iskolánk mellé kenevezett két felügyelő gondnok, a város egy kiküldötte, a megye egy kiküldötte, a tanfelügyelő, mint az állam képviselője, a ki a gondnokság elnöke és az igazgató, a ki a gondnokság jegyzője is.

A szerződés 20 évig tart, mely idő alatt az épület conserválásáról az állam gondoskodik, s ezenkivül évenként 1000 frtot fizet az egyház közpénztárába az egyház által nyujtott kedvezményekért.

II. A tanitók és az általok kezelt tárgyak megnevezése.

Sorszám	Tanitó neve	Tárgy	Középiskola					Elemi iskola				Heti órák összege
			I.	II.	III.	IV.	V.	1.	2.	3.	4.	
1	Albert János	Latin	—	—	—	4	4	—	—	—	—	9
		Erkölcstan	—	—	—	1	1	—	—	—	—	
2	Bartók Endre	Szépirás	—	—	—	—	—	—	—	1	1	19
		Vall. ének	1	1	—	—	—	—	—	1	1	
		4. el. oszt. tantárgyai	—	—	—	—	—	—	—	—	16	
3	Gáspár Balázs	Mértan	2	2	2	2	—	—	—	—	—	18
		Számtan	4	3	—	—	—	—	—	—	—	
		Term. rajz	3	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Kósa Sándor	Term. rajz	—	—	—	2	2	—	—	—	—	15
		Vegytan	—	—	—	—	2	—	—	—	—	
		Számtan	—	—	3	3	3	—	—	—	—	
5	Nagy Béla	Földrajz	—	2	2	2	—	—	—	—	—	20
		Magy. nyelv	—	4	4	3	3	—	—	—	—	
6	Májai István	Német	3	3	3	3	3	—	—	—	—	20
		Történ. és alkotmány	—	—	—	2	3	—	—	—	—	
7	Nagy Gábor	Földrajz	2	—	—	—	—	—	—	—	—	10
		Történelem	—	—	2	—	—	—	—	—	—	
		Magy. nyelv	4	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Torna	1	1	1	1	1	—	—	—	—	
8	Nagy Gyula	Rajz	2	2	2	2	—	—	—	—	—	15
		Mértani rajz	1	1	1	2	2	—	—	—	—	
9	Heltmann Lajos	Műének	2	2	2	2	2	—	—	—	—	2
10	Huszár Frigyes	Irás	1	1	1	—	—	—	—	—	—	2

Sorszám	Tanitó neve	Tárgy	Középiskola					Elemi iskola				Heti órák összege
			I.	II.	III.	IV.	V.	1.	2.	3.	4.	
11	Iszlai Márton	Torna	—	—	—	—	—	1	1	1	1	19
		Vall. ének	—	—	1	1	1	—	—	—	—	
		Műének	—	—	—	—	—	1	1	1	1	
		1. 2. el. oszt. tárgyai	—	—	—	—	—	—	16	—	—	
12	Pálfi Károly	Term. rajz	—	3	3	—	—	—	—	—	—	6
13	Raffaj Zsigmond	Vallás	1	1	1	—	—	—	—	—	—	18
		3. el. oszt. tárgyai	—	—	—	—	—	—	—	15	—	
14	Varga Dénes	Latin	4	4	4	1	—	—	—	—	—	18
		Görög	—	—	—	—	5	—	—	—	—	

III. Tanterv.

A tanterv az elemi osztályokban ugyanaz, a mi a kolozsvári főtanodában, a megfelelő osztályokban. A polgári iskola I. II. III. IV. V. tantervét, mintlıogy némileg eltér a középtanoda tantervétől, szükségesnek tartjuk közölni.

Hit- és erkölcstan.

Mindenik osztálynak hetenkint 1 órán.

Ezen tárgy osztályonként való felosztásának és terjedelmének meghatározása a felekezeti hatóságok jogköréhez tartozik.

Történelem.

III. osztály, hetenként 2 órán. A magyar nemzet története a honfoglalástól jelenig. Kézikönyv: A magyarok története Horváth Mihálytól.

Térkép: A magyar birodalom 888—1849-ig, iskolai fali abrosz.

IV. osztály, hetenként 2 órán. Világtörténet: ó-kor és középkor. Kézikönyv: Ladányi Gedeon „A világtörténet főbb eseményei, rövid kivonatban“.

Térkép: Kiepert. A római birodalom fali abrosza.

V. osztály, hetenként 2 órán. Világtörténet: Uj-kor. Kézikönyv a fentebbi.

V. osztály, hetenként 1 órán. Alkotmánytan. Kézikönyv: Jánosi Ferencz „Magyarország alkotmánya“, felsőbb nép- és polgári iskolák számára.

Magyar nyelv és irodalom.

I. osztály, hetenként 4 órán.

a) A nyelvtanból: Az egyszerü mondat s annak különféle nemei. A mondat-részek. Az egyszerü- és összetett mondat összehasonlitása. A beszédrészek: Főnevek, melléknevek, számnevek, névmások, névelők, igék, kötőszók, határozók, névutók és indulatszók. A szóképzés. A rag és képző közötti különbség. A helyesirás és fogalmazás gyakorlására az eltanultakból házi irásbeli dolgozatok készitésre.

b) Olvasmányok tárgyalása értelmileg, mondattanilag és szótanilag. Értelmes és hangsulyozott olvasás. Kiválasztott, s már előre tárgyalt versek könyvnélkül való megtanulása és szavalása. Kézikönyv: dr. Simonyi Zs. m. nyelvtana, I. rész. „Magyar olvasókönyv“ Bodnár és Iványitól.

II. osztály, hetenként 4 órán.

a) Az összetett mondatok: mellé- és alárendelt mondatok viszonyának ismertetése. Mód- és időtan. A szókötés (a határozók részletes tana). Synonimák egybeállitása és magyarázata.

Kézikönyv: Simonyi Zsiga „Magyar nyelvtan“-a, II. rész; ezen kivül jegyzetek.

b) Olvasmányok és azoknak feldolgozása, mint az I. osztályban. Könyv nélkül tanult versek szavalása.

Kézikönyv a fentebbi.

Hetenként két irásbeli dolgozat az eltanultak köréből.

III. osztály, hetenként 4 órán.

a) A magyar nyelvtan rendszeres áttekintése; hangtan, szótan, mondattan.

Kézikönyv: Simonyi Zs. „Magyar nyelvtan, felsőbb osztályoknak“.

b) Költői olvasmányul: Toldy, Toldy estéje, Toldy szerelméből egyes részletek, a nagy-idai czigányok.

Hetenként irásbeli dolgozatok a nyelvtan köréből; havonként egy fogalmazvány. Tárgyismétlésül a következő tételek adattak fel: Az egerek gyülése. — A leégett gólya. — Korona és kard. — A fejszék. — Takarékosság nem fösvénység. Átalakittattak a következő költemények: Szél és nap, (Gyulay P.) — A viz, szél és becsület, (gróf Ráday G.) — Az ujoncz, (Tompa M.) — Az igazság és hamisság, (Gyulay P.) — A tintás üveg, (Petőfi Sándor.)

IV. osztály, hetenként 3 órán.

a) Az irásmü keletkezése, általános elnevezései, anyaga. Az irásmüvek anyagának föltalálása stb. A fogalmak tana. Az itélet fogalma és nemei. A következtetések.

Az irásmüvek belszerkezete: Az irásmü főrészei. Az irásmüvek felosztása tárgyuk szerint.

Az irásmü anyagának előadása. Az egyszerü és szép előadásmód.

Verstan: A hangsulyos rhythmus, ütemes sorok, hangsulyos vers-szakok. Időmértékes rhythmus: verslábak, időmértékes sorok és vers-szakok. A rím: A rím különfélesége, terjedelme, elnevezése: időmértékes verssorok rímmel, sajátságos rímes versalakok.

Polgári ügyiratok.

Kézikönyv: „Magyar Irásmód" Udvarhelyi Gyulától.

b) Havonként egy irásbeli iskolai dolgozat. Fogalmazási gyakorlatokul a következők szolgáltak: A mi lakóházunk. (Tárgyrajz.) — Kirándulás a „Torda-Hasadék"-ra. (Utleirás.) — A szüret. (Elbeszélés leirással, levélalakban.) — Két bizalmas levél. (Kérő és köszönő.) — Az ó-tordai Miklós-napi vásár. (Leirás elbeszéléssel, levélalakban.) — A becsületes asztalos. Az igazságszerető inas. (Elbeszélések, adott vázlat után.) — Önéletrajz. — A hegyek a természet háztartásában. (Értekezés.)

A hangsulyos és időmértékes sorok és vers-szakok mindenikére alkottak és irtak a növendékek példákat.

Az ügyiratok szintén begyakoroltattak irásban.

V. osztály, hetenként 3 órán.

A költői műfajok elmélete, s a magyar irodalom történetének rövid ismertetése.

Kézikönyv: Gyulay Béla „Irodalom Ismertető"-je, s az e nemü jobb müvek nyomán összeállitott jegyzetek.

Irásbeli dolgozatokul ezen tételek szolgáltak: „Szuhay Mátyás" (Tompa M. költői beszélye, novellává alakitva.) — „Valódi jótékonyság". (Beszélyke, adott vázlat után.) — „Hogy töltötte K. barátom a szüretet". (Eredeti vig beszélyke.) — Egy eredeti beszély. — „Töredék naplómból". (Vegyes tárgyu irásmü.) — Kivonat Tompa M. „Vámos-ujfalusi jegyző" cz. elb.-költeményéből. — Kivonat Arany J. „A fülemile" cz. költeményéből. — „A négy évszak, összehasonlitva az ember életével." (Elmélkedés.) — „A tavaszi regg." (Szép leirás.) — „Az egészségről". (Értekezés.) — Epigrammák. — Két dal. (Egyik adat, a másik tetszés szerinti tétel után.) — „Nővérem halálára". (Elegia.)

Ezenkivül a szökő, lejti és lengedi sorokra irtak példákat.

Német nyelv és irodalom.

I. osztály, hetenként 3 órán.

Egyszerü mondat. Mondat- és beszédrészek megkülönböztetése. Főnevek, személyes névmások és főnévhelyettesek ejtegetése. Igeragozás a jelenidőben. Előljárók használata. A megfelelő gyakorlatoknak németből magyarra és magyarból németre forditása. Olvasás és versszavallás. Irásbeli dolgozatok. Kézikönyv: Brassai Sámuel Okszerü vezér I. rész. Olvasókönyv: Felsman I. kötet.

II. osztály, hetenként 3 órán.

Az előljárók ismétlése. Igeragozás az egész jelentőmódban. Gyenge, rendhagyó-gyenge, erős és rendhagyó igék megkülönböztetése. Igehatározók ismertetése. A megfelelő gyakorlatok forditása németből magyarra és vissza. Olvasás és versszavallás, irásbeli dolgozatok. Kézi- és olvasókönyv a fennebbiek.

III. osztály, hetenként 3 órán.

Melléknév és birtokos genitivus alpótlók, jelzők. Melléknevek fokozása és ejtegetése. Mutató névmások. Határozó szócskák. Számnevek. Birtok- és birtokos-helyettesek. Birtokos névmások. A megfelelő gyakorlatoknak át- és visszaforditása. Olvasás és versszavallás. Irásbeli dolgozatok. Kézikönyv: Brassai Okszerü vezér II. rész. Olvasókönyv: Felsman II. kötet.

IV. osztály, hetenkint 3 órán.

Appositio, előljárós főnév és zu—s infinitivus alpótlók, jelzők. Az igeragozés összes alakjai. Kötszók. Mondatfüzés. Fő- és mellékmondatok. A megfelelő gyakorlatok forditása németből magyarra és vissza. Olvasás és versszavallás. Irásbeli dolgozatok. Kézi- és olvasókönyv a fennebbiek.

V. osztály, hetenként 3 órán.

A mondattan ismétlése. Mellékmondatok megkülönböztetése. Körmondatok ismertetése. Német olvasmányok forditása magyarra és magyar olvasmányok forditása németre. Olvasás és versszavallás. Irásbeli dolgozatok. Kézikönyv: Brassai Okszerü vezér II. rész. Olvasókönyv: Felsman III. kötet.

Földrajz.

I. osztály, hetenként 2 órán.

A magyar-osztrák monarchia földrajza. Magyarország földrajza részletesen, az osztrák tartományok földrajza pedig csak általánosságban tárgyaltatott.

A tananyag a következő concentricus kör szerint volt beoszta:

1. A magyar királyság hegy- és vizrendszere.
2. A magyar királyság sikságai.
3. Az éghajlat, termények, lakosok, ipar és kereskedés.
4. Az ország politikai felosztása.

Az osztrák tartományok is ily módon, csak rövidebben ismertetve.

Kézikönyv: „A magyar-osztrák monarchia“, Kiss Sándortól.

II. osztály, hetenként 2 órán.

Európa bővebb és Azsia összevont ismertetése.

Kézikönyv: „A föld egyes népeinek s országainak ismertetése“ Buzogány Árontól. A hegy- és vizrajzot összeállitott jegyzetből tanulták.

Rajzolták a növendékek Európa és Azsia földabroszát.

III. osztály, hetenként 2 órán.

Ázsia bővebb ismertetése, továbbá Áfrika, Amerika és Ausztrália ismertetése, tekintettel a fölfedezések történelmére.

Kézikönyv és jegyzet a fennebbi.

Elkészitették a növendékek ez évben Áfrika, a két Amerika, Ausztrália s az öt világrész földabroszát.

IV. osztály, hetenként 2 órán.

a.) A mathematicai földrajz elemei. Kézikönyv: „A földgömb és egy kis csillagászati földrajz.“ Irta: Ballagi Károly.

b.) A physicai földrajz elemei. Kézikönyv: „Az általános természettani földrajz alapelemei.“ Készitette: Lutter János.

Természetrajz.

I. osztályban, hetenként 3 órán.

Az első félévben az ásványtanból egyes osztályok alapjellemével biró ásványok voltak szemléltetve természetes példányokon; különös tekintettel azoknak ismertetőjegyeik, találási helyök és hasznukra. Kézikönyv: Dr. Szabó József: „Ásványtan a középtanodai alosztályok számára.“

A második félévben a növényi organismus és a vidéken található növények voltak — magyarázat után — ismertetve.

II. osztály, hetenként 3 órán.

Egész évben az állatok főbb osztályaiból az alapjellemmel biró s az ipar- és gazdaságban használtatni szokott állatok ismertetőjegyei, lakhelyök, életmódjuk, sajátságaik és hasznuk. Ugyanazon szempontok szerint a 7 állatkör (typus) eltárgyaltatott. A szemléltetésre gypszutánzatok és vázak szolgáltak. Kézikönyv: Kriesch I. „Természetrajz elemei.“

III. osztály, hetenként 3 órán.

a.) Téli hónapokban az ásványtanból egyes osztályok alapjellemeivel biró, a mezei gazdasági, különösen az ipari ismeretek alapjául szolgáló ásványok adattak elő, mint az I-ső osztályban, mert ezen osztály is csak ez évben tanult először ásványtant. Megtanulták még ezenkivül a kristálytant, melyből a főbb alakokat palából mind kifaragták a növendékek, továbbá a kőzettan és geologia alapvonalait.

b.) Tavaszi és nyári hónapokban a növényrendszerek alapvonalait, ezeknek alapján a növények meghatározását tanulták meg a növendékek, egybekötve a szerv- és élettani ismeretek kibővitésével.

Mind a növény, mind az ásványtanból 50—100 drbból álló gyüjteményt állitottak össze a szorgalmasabb tanulók.

E tárgyakat magyarázat után készült jegyzetekből tanulták.

Természettan.

IV. osztály, hetenként 2 órán.

A testek általános tulajdonságai. A testek mozgása. Az erők és azok sulyegyene. A munka; a gépek. A hőtan és a légköri csapadékok.

Kézikönyv: Kont „Elemi természettan.“

V. osztály, hetenként 2 órán.

A hang, fény, villamosság és delejesség tüneményei. Befejezésül a kosmografia elemei.

Kézikönyv: Greguss „Természettan."

E tantárgy kisérletek alapján tanittatott.

Vegytan.

V. osztály, hetenként 2 órán.

Az összetett test és elem. A vegyülés törvényei. Parányisuly. A chemiai irásmód. A savak, aljak és sók származtatása. A többszörös sulyviszonyok törvényei. Az elemek vegyi affinitása. Az aequivalentia. A telitett és nemtelitett vegyületek. A fontosabb elemek tárgyalása és azok vegyeinek ismertetése a szervetlen vegytan körében.

Kézikönyv: Ráth Arnold „A kisérleti chemia elemei."

Számtan és könyvviteltan.

I. osztályban, hetenként 4 órán.

A tizedes számrendszer, s ennek alapján métermérték ismertetése. A négy alapmivelet, egész számokkal, közönséges- és tizedss törtekkel. A tört, mint hányados és arány. Kézikönyv: Dr, Császár „Számtan, a középiskolák alsó osztályai számára", I. rész.

II. osztályban, hetenként 3 órán.

Számolási röviditések. Az arány fogalmának fejtegetése, különös tekintettel a mértani arány elemeire. Az egyszerü hármasszabály, vagy olasz számolásmódnak ismertetése, s ennek alapján a százalékszámitás. Kézikönyv: Dr. Császár „Számtan a középiskolák alsó osztályai számára", II. rész.

III. osztályban, hetenként 3 órán.

Összetett hármasszabály. Kamatszámolás. Láncz-szabály. Az ezekhez tartozó föladatok megoldása fejben, lánczszabály segélyével, aránylatokkal és a vonalmódszer szerint. Határidő számolás. Az arányos osztás. (Egyszerü- és összetett társaságszabály.) Elegyitési feladatok.

IV. osztályban, hetenként 3 órán.

A hazai, valamint a legfontosabb külföldi pénzrendszerek ismertetése átszámitásokkal. A szin- és pótsuly. Pénzeink pót-, szinsulyának és valódi értékeinek kiszámitása. Az árfolyam számitás. A lerovás és váltóleszámitolás. A rövid- és hosszulátu váltók. A rimessák- és tratták értékeinek kiszámitása. A váltókémlés. A hat első alapmüvelet betükkel. (Összeadás, kivonás, szorozás, osztás, hatványozás és gyökvonás.) Newton binamiális tantétele alkalmazva, egész- és tört hatvány kitevőkre. Gyökvonás Newton binamiális tantételének segélyével. Az elsőfoku, egy ismeretlennel biró, határozott egyenletek megoldása.

V. osztályban, hetenként 3 órán.

A logarithmus, Logarmennyiségekkel való miveletek. A szorzat-, tört-, hatvány- és gyökmennyiségek logarainak kikeresése. A Briggféle logartábla ismertetése. Elsőfoku határozott egyenletek egy ismeretlennel. Elsőfoku határozott egyenletek több ismeretlennel.

Másodfoku tiszta- és vegyes egyenletek egy ismeretlennel. Exponens egyenletek. Elsőfoku számtani- és mértani sorok képleteinek levezetése. A kamatos kamat számitása.

A III. IV. és V. osztályos tanulók e tárgyat magyarázat után tanulták.

Könyviteltan.

V. osztályban, hetenként 1 órán.

A leltározás. Az egyszerü könyvvitel elmélete, alkalmazva azt az iparra, mezei gazdaságra és kereskedelemre. Az egyszerü könyvvitel fő- és segédkönyveinek ismertetése.

E tantárgy magyarázat után tanittatott.

Mértan.

I. osztályban, hetenként 2 órán.

Planimetriai elemek. Pont, vonal, szög és lap fogalma. A vonalak és szögek nemei. Szögmérés. Lapalakok: három-, négy- és sokszögek. A három-, négy- és sokszögek egybevágása és hasonlósága. A kör fogalma és osztása. Tankönyv: Krisz Ferencz „Szemléleti mértan a középiskolák alsó osztályai számára", I. rész.

II. osztályban, hetenként 2 órán.

Eltanittatott az, mi az első osztályban, s azon kivül az egyenes vonalu lapalakok területe. A Pythagoras theoremája. A körtan elemei. Kézikönyv: Krisz Ferencz „Szemléleti mértan a középiskolák alsó osztályai számára", II. rész.

III. osztályban, hetenként 2 órán.

A planimetriai elemek ismertetése után, eltanittatott az egybevágás, mértani arányosság s ennek alapján a hasonlóság és területmeghatározás részletesen. Több idevágó fontosabb feladat szerkesztetett.

IV. osztályban, hetenként 2 órán.

Ugyanaz tanittatott, mi a harmadik osztályban és a körtan. A tanulók feladatokat szerkesztettek.

A III-ik és IV-ik osztály növendékei tankönyvet nem használ tak, hanem a tételeket a tanitó előadása után füzetekbe jegyezték.

Megjegyzés. E tárgyat azért nem lehetett a törvényben megszabott határig eltanitani, mert a megelőző években — a tanitóhiány miatt — csak részben adattak elé. Pálfi, igazgató.

Mértani rajz.

I. osztályban, hetenként 1 órán.

Sikmértani szerkesztések, eszközökkel. Pontok és vonalak. A vonalak alapmüveletei. A szögekről. Háromszögek és azok szerkesztése. Szabályos sokszögek szerkesztése. Területek mérése. A körről és végül a kerülékről.

II. osztályban, hetenként 1 órán.

Vetülettan, különböző fekvésü pontok és vonalak vetetése. Idomok ábrázolása. A vonalak áthatása. A vonalak és sikok forgatása. Sikok ábrázolása.

III, osztályban, hetenként 1 órán,

A II-dik osztályban előadott tananyagon kivül, a rendes mértani testek ábrázolása és sikkali metszése.

IV. osztályban, hetenként 2 órán.

A II-dik és III-dik osztály tananyagán kivül, sikok és vonalak hajlásszögének meghatározása. A szemléltető látszattan ismertetése és látszattani rajzok készitése.

V. osztályban, hetenként 2 órán.

A II., III. és IV. oszt. tantárgyain kivül, az árnyék szerkesztés ismertetése, és alkalmazása idomok és egyszerübb mértan testeknél.

Szabadkézi rajz.

I. osztályban, hetenként 2 órán.

Egyenes vonalakból alkotott egyszerü, később összetettebb diszitmények rajzolása.

II. osztályban, hetenként 2 órán.

Egyenes és görbe vonalakból összetett diszitmények rajzolása, később azok szinezése.

III. osztályban, hetenként 2 órán.

Görög és olasz renaissance stilü, lapos diszitmények rajzolása. Árnyékolt figurális rajzok készitése, szintén lapminták után.

Szépirás.

I. osztályban, hetenként 1 órán.

Magyar- és német ütemirás,

II. és III. osztályban, együtt, hetenként 1 órán.

Magyar és német ütemirás,

Müének.

I., II. és III. osztály együtt, hetenként 1 órán.

A hangjegyek és más zene- és ének előismeretek ismertetése és ismétlése: hangközi gyakorlatok, hanglépcsők, öszhangok.

IV. és V. osztály együtt, hetenként 1 órán.

Mint az előbbi három osztályban.

Az öt osztály együtt, hetenként 1 órán.

Különféle négy szólamu dalok.

Testgyakorlat.

Hetenként 1—1 órán.

Első csoport, I. és II. osztály. Második csoport, III., IV. és V. osztály. A szabadgyakorlatok különféle nemei. Rendgyakorlatok, s az ezekből való fejlődések. Szergyakorlatok közül a függési, mászási és támaszkodási gyakorlatok. Az ugrás különféle nemei.

Rendkivüli tárgyak.

a) Latin nyelv.

I. osztályban, heti 4 órán.

A betük, beszédrészek és a szók nemeiről szóló, általános szabályok után az öt névragozás; a rendhagyó és idegen nevek ismertetése: a melléknevek ragozása és fokozása képezte a tananyagot.

Kézikönyv: Schultz Ferdinánd kisebb latin nyelvtana (dr. Kiss Lajos fordításában) és az ahoz tartozó gyakorlati könyv.

II. osztályban, heti 4 órán.

A számnevek, névmások, igeszók, személyek, számok, nemek, idők és módok ismertetése; sum igeragozása; a rendes, deponens és mind a 4 igeragozásra tartozó rendhagyó multtal és supinummal biró igék betanulása.

Kézikönyv: mint fennebb.

III. osztályban, hetenként 4 órán.

A rendhagyó, hiányos és személytelen igék; igehatározók, előljárók és kötőszók használata. A mondattanból: mondattagok egyezése, az accusativus, dat., genit., nom. és ablativus használata; a melléknevek és névmások különösségei; az idők és módok használata.

Kézikönyv: mint fennebb.

IV. osztályban, hetenként 1 órán.

Az alaktan és mondattanból eltanult nevezetesebb szabályokat ismételte.

Az I. osztály a gyakorlókönyvből leforditotta az 1—34, a II. osztály 35—88, a III. osztály 98—131. gyakorlatokat.

IV. osztályban, hetenkint 4 órán.

Az idők és módok s más igealakok használata. Megfelelő latin és magyar gyakorlatok.

Kézikönyv a fennebbi.

Cornelius Neposból öt jeles férfiu.

V. osztály, hetenként 4 órán.

Phaedrusnak mind az V. könyve és Toldalékja. Ovidius Metamorphosissa, 3-ik könyve. Fordítás közben gyakorolták a latin Prosodiát.

b) Görög nyelv.

V. osztály, hetenként 5 óra.

A névmások, számnevek. Általános szabályok az igeragozásról; az igeragozás két alakja; a rendhagyó igék. Szóval az összes igeragozásról szóló szabályok a megfelelő görög és magyar gyakorlatokkal együtt.

Kézikönyv. Szepesi—Szamosi görög nyelvtana.

Időközönként irásbeli dolgozat.

IV. Statistikai adatok.

Osztályok	Felvétetett	Nemzetiség szerint			Vallás szerint							Év végén maradt	Vizsgázott	Kitünő	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Eltávozott	Meghalt	Több ideig beteg volt	Latinny. nem tanul	Fizető	Mentes	Ösztöndijas	Bejáró	Bennlakó
		Magyar	Román	Német	r. kath.	g. kath.	g. kel.	ev. ref.	luth.	unit.	móz. v.																
a) **KÖZÉPTANODA.**																											
I.	43	40	3	—	7	2	1	11	2	18	2	39	39	5	7	11	—	16	4	—	—	10	37	6	1	31	12
II.	18	15	3	—	5	2	1	7	—	3	—	17	17	2	5	4	3	3	1	—	—	3	15	3	2	13	5
III.	20	20	—	—	4	—	—	6	—	9	1	19	19	3	5	8	3	—	1	—	—	3	18	2	2	12	8
IV.	11	10	1	—	2	1	—	4	2	2	—	11	11	3	2	1	—	5	—	—	—	2	11	—	1	10	1
V.	10	9	1	—	—	—	1	3	—	6	—	10	10	2	3	—	—	5	—	—	—	3	10	—	—	3	7
összesen	102	94	8	—	18	5	3	31	4	38	3	96	96	15	22	24	6	29	6	—	—	21	91	11	6	69	33
b) **ELEMI ISKOLA.**																											
1.	10	14	2	—	3	1	1	9	—	2	—	16	16	3	9	4	—	—	—	—	—	—	15	1	—	16	—
2.	18	16	2	—	3	1	1	5	—	8	—	18	18	2	7	6	3	—	—	—	—	—	15	3	1	15	3
3.	21	17	4	—	3	3	1	6	1	6	1	20	20	—	7	8	5	—	1	—	—	—	16	5	2	17	4
4.	24	20	3	1	4	3	—	7	1	9	—	23	23	2	3	14	2	2	1	—	—	—	21	3	1	17	7
Osztálytalan	2	2	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—
összesen	81	69	11	1	14	8	3	28	2	25	1	79	77	7	26	32	10	2	2	—	—	—	69	12	4	67	14
Két iskolában	183	163	19	1	32	13	6	59	6	63	4	175	173	22	48	58	16	31	8	—	—	—	160	13	10	136	47

A tanulók betüsoros névsora.

Neve	Vallása	Születési éve	Születési helye
V. osztály.			
Baranyai Károly	ev. ref.	1865	M.-Vásárhely.
Bölöni Kálmán	unitárius	1864	Kövend.
Csegezi Márton	„	1866	Bágyon.
Darkó József	„	1864	Nagy-Ajta.
Darkó Áron	„	1866	Nagy-Ajta.
Gálfi Lőrincz	„	1865	Sinfalva.
Imecs György	ev. ref.	1868	Teke.
Pál Ferencz	„	1865	Torda.
Ramonczai Remus	g. kel.	1863	Berkes.
Simándi István	unitárius	1869	Toroczkó.
Összesen: 10.			
IV. osztály.			
Beregszászi László	ev. ref.	1869	M.-Ludas.
Bölöni Pál	unitárius	1866	Kövend.
Gerendi Gyula	g. kath.	1865	Torda.
Józan Miklós	unitárius	1869	Túr.
Keul Ottó	ágost.	1867	Nagy-Enyed.
Kimpel Flóri	„	1868	Torda.
Kláris Imre	róm. kath.	1868	Makó.
Körmendi Jenő	„	1868	Torda.
Tarsaly Gyula	ev. ref.	1869	Rákos.
Tóth Ferencz	„	1869	Torda.
Pap Gábor	„	1867	„
Összesen: 11.			
III. osztály.			
Abt Sándor	róm. kath.	1870	„
Ambrus Miklós	unitárius	1871	„
Ábrahám Viktor	róm. kath.	1870	„
Árkosi László	unitárius	1867	Sz.-Mihályfalva.
Balogh Samu	ev. ref.	1866	Kocsárd.
Derzsi Árpád	unitárius	1866	Torda.
Demetrovits György	„	1868	Várfalva.
Ekárt Andor	„	1869	Toroczkó.
Fodor József	„	1865	Várfalva.

Neve	Vallása	Születési éve	Születési helye
Fodor Mózes	unitárius	1869	Torda.
Frenkel Leopold	mózes vall.	1869	„
Gál Antal	unitárius	1869	Kövend.
Király József	„	1868	Toroczkó.
Mezei Géza	ev. ref.	1871	Torda.
Nagy Pál	„	1870	„
Osztián Géza	róm. kath.	1870	„
Retezár Gerő	„	1870	„
Sükösd Samu	ev. ref.	1867	Egerbegy.
Szabó Miklós	„	1869	Torda.
Viski Gyula	„	1870	„
Összesen: 20.			
II. osztály.			
Borbély Albert	unitárius	1870	Csegez.
Bölöni Lajos	ev. ref.	1869	Torda.
Dragota Tódor	g. kel.	1868	Egerbegy.
Gönczi János	ev. ref.	1869	Abrudbánya.
Gspán Károly	unitárius	1866	Bágyon.
Gründler Manó	róm. kath.	1869	Kétfél. (Tem. m.)
Hamari Miklós	„	1870	Torda.
Moldován István	„	1871	Kolozsvár.
Nagy Sándor	ev. ref.	1871	Torda.
Németi Árpád	„	1868	„
Pálfi Dénes	„	1868	Várfalva.
Pitrich Oszkár	róm. kath.	1868	M.-Ujvár.
Szász Sándor	ev. ref.	1870	Torda.
Simon György	g. kath.	1869	Alsó-Szolcsva.
Tanka Sámuel	unitárius	1867	Kövend.
Trájánovits János	róm. kath.	1871	N.-Enyed.
Vlásza Gyula	g. kath.	1868	Czikud.
Zaláni János	ev. ref.	1869	Torda.
Összesen: 18.			
I. osztály.			
Ambrus József	unitárius	1873	Torda.
Árkosi András	„	1869	Várfalva.
Bajka Miklós	„	1866	Szt.-Mihályfalva.
Balla József	ev. ref.	1870	M.-Ujvár.
Barabás Gyula	róm. kath.	1870	Fogaras.

Neve	Valása	Születési	
		éve	helye
Bara Gábor	ev. ref.	1870	Szind.
Biró István.	unitárius	1871	A.-Rákos.
Csongvay Géza	„	1873	Torda.
Dali Vilmos	„	1872	Bágyon.
Deuts Albert	mózes vall.	1872	Torda.
Fetitia János	g. kath.	1867	Ar.-Lóna.
Fogarasi József	unitárius	1868	Várfalva.
Füssi József	ev. ref.	1872	Torda.
Gálfi Dániel	unitárius	1869	Mészkő.
Gál János	róm. kath.	1871	Felvincz.
Homm Gusztáv	ágost.	1871	Deés.
Kállay Sándor	ev. ref.	1872	Torda.
Létai Gyula	unitárius	1872	Ar.-Rákos.
Mandula Viktor	róm. kath.	1872	Budapest.
Máté Béla	ev. ref.	1871	Felvincz.
Máté Dezső	„	1873	Torda.
Mátyás József	„	1871	„
Mendel Simon	mózes vall.	1871	Sinfalva.
Mezei András	ev. ref.	1873	Torda.
Moldvai Miklós	„	1872	„
(Borbély) Nagy Miklós	unitárius	1870	„
Nép Ferencz	ev. ref.	1869	N.-Enyed.
Olescher Emil	róm. kath.	1873	Brassó.
Pálfi András	unitárius	1869	Várfalva.
Pálfi Dezső	„	1870	M.-Szilvás.
Pálfi Móricz	„	1871	Bágyon.
Pitrich Olivér	róm. kath.	1870	M.-Újvár.
Polyánszki Oreszt	g. kath.	1871	Keselymező.
Roska Ambrus	g. kel.	1869	Sz.-Kocsárd.
Sipos Árpád	unitárius	1870	Torda.
Sipos Károly	„	1870	„
Szarvady Gyula	ev. ref.	1871	Kolozsvár.
Szatmári Sándor	unitárius	1869	Komjátszeg.
Székely Miklós	„	1870	Torda.
Szenkovics Géza	róm. kath.	1870	Gyéres.
Vajna Miklós	„	1873	Torda.
Velics Ödön	ágost.	1873	„
Zsigmond Miklós	unitárius	1868	Sinfalva.
Összesen: 43.			

Neve	Vallása	Születési éve	Születési helye
4. elemi osztály.			
Bardocz Ferencz	unitárius	1872	Torda.
Blazsei Miklós	ev. ref.	1872	„
Bakuts Lajos	„	1872	„
Bajka Domokos	unitárius	1869	Szt.-Mihályfalva.
Borbély Balázs	„	1871	Ar.-Rákos.
Czikugyán János	g. kath.	1871	N.-Csán.
Gál Pál	unitárius	1870	Kövend.
Heltmann Lajos	ágost.	1873	N.-Enyed.
Létai Imre	unitárius	1871	Kövend.
Nagy Elek	ev. ref.	1873	Torda.
Olasz András	„	1870	„
Pálfi Mózes	unitárius	1871	Ar.-Rákos.
Pál Manó	„	1872	M.-Bogáth.
Pap Emil	g. kath.	1872	N.-Csán.
Polik Károly	róm. kath.	1871	Torda.
Szabó Dénes	ev. ref.	1871	„
Szathmári Pál	unitárius	1871	Kövend.
Székely László	„	1870	„
Tóbiás József	róm. kath.	1872	Torda.
Tóth Árpád	ev. ref.	1872	„
Veres Józzef	„	1872	„
Wolff Gábor	róm. kath.	1873	„
Zsurzs János	g. kath.	1871	Ar.-Lóna.
Összesen: 23.			
3. elemi osztály.			
Amberboj József	róm. kath.	1874	Torda.
Buzogány Elek	unitárius	1874	Uj-Székel.
Enyedi Mózes	ev. ref.	1872	Torda.
Ferenczi Gyula	„	1871	„
Fodor Gyula	unitárius	1874	Bágyon.
Giskra Demeter	g. kath.	1871	A.-Detrehem.
Kimpel Ferencz	róm. kath.	1873	Torda.
Kiss Sándor	ev. ref.	1870	„
Kleinhempel József	ágost.	1871	„
Kovács Albert	ev. ref.	1870	Szengyel.
László Károly	unitárius	1872	F.-Detrehem.
Miklós Ferencz	ev. ref	1873	Torda.
Pap Theofil	g. kath.	1871	Vajdaszeg.

Neve	Vallása	Születési éve	Születési helye
Pálfi Gábor	unitárius	1869	Várfalva.
Pálfi István	„	1871	„
Placsintár Károly	róm. kath.	1873	Torda.
Polyánszki Titus	g. kath.	1873	Körösmező.
Rácz Aurél	„	1872	M.-Szilvás.
Rothstein Samu	mózes vall.	1874	Mészkő.
Thurzói Aladár	ev. ref.	1873	Bisztra.
Összesen: 20.			
2. elemi osztály.			
Bardocz László	unitárius	1875	Torda.
Budai Gyula	róm. kath.	1874	M.-Ludas.
Enyedi István	unitárius	1873	Torda.
Fodor Árpád	„	1874	„
Gegesi Árpád	ev. ref.	1876	„
Kis Géza	„	1871	Kolozsvár.
Lépter Aladár	róm. kath.	1874	Petrozsén.
Lőrinczi József	ev. ref.	1873	M.-Vásárhely.
Máté József	„	1875	Torda.
Moldován Valerius	g. kel.	1875	Topánfalva.
Olti Emil	g. kath.	1873	Torda.
Pálfi Márton	unitárius	1873	Várfalva.
Pálfi Máté	„	1874	„
Szathmári János	„	1869	Bágyon.
Szentpéteri József	róm. kath.	1874	Piski.
Tatár Jenő	ev. ref.	1875	Harasztos.
Veres Zoltán	unitárius	1876	Hátszeg.
Wohl Gyula	ev. ref.	1872	Torda.
Összesen: 18.			
1. elemi osztály.			
Amirás Aladár	róm. kath.	1875	Torda.
Asztalos Sándor	ev. ref.	1876	„
Bagdi Ferencz	„	1875	N.-Csán.
Csont Jenő	„	1875	Torda.
Fekete Gyula	unitárius	1876	„
Hoportyán Vaszi	g. kath.	1874	Vajdaszeg.
Lampé Gyula	róm. kath.	1875	Kolozsvár.
Májai Zoltán	unitárius	1876	Torda.
Miklós Elemér	ev. ref.	1873	„

Neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Nyitrai Lajos	ev. ref.	1874	Gyéres.
Pap György	g. kath.	1872	Hadrév.
Szabó Árpád	ev. ref.	1875	Torda.
Tarsoly Sándor	„	1876	„
Tóth Gyula	„	1875	„
Tóth Sámuel	„	1874	„
Véber Antal	róm. kath.	1873	„
Összesen: 16.			

VI. Ösztöndijak, jutalmak és javadalmak.

1. Ösztöndijak. Az áldott emlékezetü Koncz János alapitványának kamataiból, havonként 2—2 forint segélyben részesültek: 1, Józan Miklós, 4. oszt. t., Tordáról. 2, Gspán Károly, 2. o. t., Bágyonból. 3, Árkosi András, 1. o. t., Várfalváról. 4, Pálfi Márton, 3. elemi o. t., 5, Zsigmond Miklós, 1 oszt. t., Sinfalváról. 6, Pálfi Dénes, 2. oszt. t., Várfalváról. 7, Király József, 3. o. t., Toroczkóról. 8, Ekárt Andor, 3. o. t., Toroczkóról. 9, Pálfi István, 2. elemi o. t., Várfalváról. 10, Fodor Gyula, 3. elemi o. t., Bágyonból.

2. Legatiok és tanitványok után kapott jövedelmek, ide értve a stipendium és szolgák fizetése is.

A legatiokból 374 frt jövedelem folyt be a három ünnepen. A tanitványoktól készpénz jövedelem 1812 frt. Tizenegy kosztos tanitvány csak 100 frttal véve 1100. Az összes segély 3602 frt.

3. Jótékonyság. Az intézettel szemben jótékonyságot gyakoroltak ez évben: 1, mltsgs. báró Kemény György, főispán úr ő méltósága, két darab aranyat tüzött ki pályadijul a IV. és V. oszt. tanulók magyar nyelvtani dolgozatára. 2, tkts. dr. Szentpéteri János városi gyakorló orvos ur egy darab aranyat tüzött ki pályadijul, a fentebb emlitett czélra. 3, Az iskolai gondnokság 12 tanulót látott el tankönyvekkel; 43 tanulót pedig tandijmentességben részesitett. 4, Az unitárius középtanoda igazgatósága 6 tanulónak adott ingyen lakást az intézetben; 6 tanulót pedig 2—2 forint segélyben részesitett a Koncz János-féle alapitványból. 5, Moldován István, 2. o. t. 74 drbból álló bogár-gyüjteményt ajándékozott az intézetnek. 6, tekintetes Pünkösti Sándor, 5 frtot o. é. adott át az igazgatóságnak oly meghagyással, hogy abból az elemi iskola legjobb tanulói jutal-

maztassanak meg. 8, tkts, Szigethi Sándor felügyelő gondnok ur egy szegény tanulót teljes ellátásban részesitett.

VII. Könyvtár és egyletek.

1. Az intézet könyvtárában volt az év végén 2144 drb mü. Ez isk. évben gyarapodott a könyvtár vétel utján 30 darabbal. — Van tehát ma a könyvtárban 2170 drb mü.

2. Az ifjusági könyvtár ez isk. évben, a mélt. E. Főtanács rendelete következtében, visszavétetett a polg. isk. gondnokságától, és a nagy könyvtárban helyeztetett el a szerződési idő kiteltéig.

Az ifjusági olvasó-egylettel összeköttetésben volt az önképző-kör is Nagy Béla polg. isk. tanitó vezetése alatt. A kör minden szombaton 6—7 óráig gyülést tartott, melynek tárgyai szavalatok s ezeknek megbirálásai voltak. Ezeken kivül minden hónapban egyszer egyes prózai és verses müvek adattak be és biráltattak meg. A büntetés pénzekből begyült összegből két pályadij tüzetett ki egy szavalatra és egy prózai munkára,

Márczius 15-ikét rendkivüli gyüléssel ünnepelte meg az ifjuság.

A nagy könyvtár részére a következő lapok jártak: „Az orsz. középtanodai tanáregylet közlönye," „Egyetemes Philologiai Közlöny", „Család és Iskola", „Prot. egyh. és Isk. Lap", „Budapesti Szemle". Az ifjusági könyvtár részére pedig: „Vasárnapi Ujság" és „Hasznos Mulattató".

VIII. Iskolai közlemények.

1. Az iskolai év szeptember 6-án kezdődött meg ünnepélyes megnyitással, mely alkalommal az igazgató mondott alkalmi beszédet.

2. Az évi zárvizsgálatok junius 26—30. napjain tartattak meg. A zárünnepély 30-án volt, mely alkalommal szintén az igazgató mondott beszédet.

3. Évközben a tanitói karban a következő változások történtek:

a) Gáspár Balázs okleveles középtanodai tanárjelölt, szeptember 18-án, 22,028/82. szám alatt kineveztetett segédtanitónak a mennyiségtani-szakra. — b) Huszár Frigyes, okl. rajztanitó decz. 3-án 36,450/82. sz. a. kineveztetett rajztanitónak.

4. Az intézet tanitótestülete havonként értekezletet tartott, melyen mindenik tanitó irásbeli jelentést tett az eddig feldolgozott s a jövő ülésig feldolgozandó tananyagról, s ez által a tananyag czélszerü beosztása és a tanitás egyöntetüsége elérhető volt.

Az irásbeli jelentések tanulságos eszmecserékre szolgáltattak alkalmat, s kapcsolatban az osztályfőnökök által a növendékek erkölcsi magaviseletéről és mulasztásairól tett kimeritő jelentésekkel számos nevelés- és módszertani kérdés megvitatására nyujtottak alapot.

Az értekezlet minden három hónapban értesitőket küldött a szülőkhez, a növendékek magaviseletéről és előhaladásáról.

Nyolcz gyülésen 78 ügy tárgyaltatott.

5. A IV-ik és V-ik osztály magyarnyelvtani dolgozataira kitüzött pályadijakat Józan Miklós, Pap Gábor IV-ik o. tanulók és Gálfi Lőrincz V-ík oszt. tanuló nyerték el, mely dijak a zárünnepély alkalmával adattak át az illetőknek. Az elemi osztályok megjutalmazására kitüzött 5 forint dijból a következő tanulók jutalmaztattak meg: 1, Nagy Elek 4-ik o. t., 2, Tóbiás József, 4-ik o. t., 3, Tatai Jenő, 2-ik o. t., 4, Pálfi Márton, 2-ik o. t., 5. Asztalos János 1-ső o. t., Tarsoly Sándor, 1-ső o. tanulók.

Az áldott emlékezetü Fejér Márton alapitványából a szép- és helyesirás ez évi jutalmát, 1 tallért, Pálfi Márton, 2-ik oszt. t. nyerte.

7. A jövő iskolai évre a tandijakat a gondnokság a következőkben állapitotta meg:

a) a névbeirás 1 frt, tandij 3 frt; értesitődij 54 kr., könyvtárdij 50 kr. Összesen: 5 frt.

Névbeiráskor a dijakat minden tanuló köteles lefizetni egész évre. A kik dijmentességben akarnak részesülni, azok kellőleg felszerelt szegénységi bizonyitványaikat folyó év szeptember 1-ig az intézet igazgatójához beadni kötelesek, hogy a gondnoksághoz idején felterjeszthetők legyenek.

7. A jövő 1883/4-ik évre a beiratások szeptember 1-től 5-ig eszközöltetnek az intézet 4-ik számu tantermében. A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 6-án lesz.

8. Szükségesnek tartom értesiteni a szülőket, hogy ezen intézetben a classikus nyelveket, az intézet létre jötte alkalmával az unitárius egyház és nmlgu vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterium között kötött szerződés alapján, az unitáriusok Mltgs. E. K. Tanácsa a gymnáziális tantervnek megfelelő mértékben tanittatja, s ennek következtében a középtanodába való átlépés nincs akadályozva.

Torda, 1883. junius 30-án.

PÁLFI KÁROLY,
igazgató.

C) SZÉKELY-KERESZTÚRI KÖZÉPTANODA.

I. Iskolai igazgatóság.

Elnökök: Felügyelő gondnokok: Kénosi Jakab Lajos.
" " Tarcsafalvi Pálffy Dénes.
" " Báró Orbán Balázs, országgyülési képviselő.
" " Kozma Ferencz, m. kir. állami férfitanitó-képezdei igazgató-tanár, a M. Tud. Akad. levelező s a KeményZsigmond-társaság tagja.

Előadó: Sándor János, igazgató.
Jegyző: Barabás Lajos.
Tagjai a tanárok s a helybeli néptanitó Katona Sándor.

II. Tanári és tanitói személyzet s az általuk tanított tantárgyak megnevezése osztályonként.

Sorszám	Tanár v. tanitó neve	Kinevezetés ideje	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben előadott	Órák száma heti	Órák száma összesen	Észrevételek.
1	**László József,** rendes tanár.	1871	Lainnyelv	V.	4		A IV. osztály főnöke és a faiskola vezetője.
			"	IV.	3		
			"	III.	4	20	
			"	II.	5		
			Görögnyelv	V.	4		
2	**Sándor János,** rendes tanár.	1872	Mennyiségtan	V.	3		Igazgató és a középtanoda könyvtárnoka.
			"	IV.	4		
			"	III.	3		
			"	II.	3	17	
			"	I.	3		
			Szónokl. gy.	VI. V.	1		
3	**Gombos Sámuel,** rendes tanár.	1872	Költészettan	V.	2		A III. osztály főnöke és a középtanoda pénztárnoka.
			Stilistika	IV.	3		
			Németnyelv	V.	3	16	
			"	IV.	4		
			"	III.	4		

Sorszám	Tanár v. tanító neve	Kineveztetés ideje	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben előadott	Órák száma hetenként	Órák száma összesen	Észrevételek.
4	**Barabás Lajos,** lelkész és r. tanár.	1875	Vallás „ „ Németnyelv „	V. IV. III. II. I. II. I.	1 1 1 4 3	10	A II. osztály főnöke és igazgatósági jegyző.
5	**Barabás József,** rendes tanár.	1878	Természetrajz „ „ „ Természettan Földrajz „	V. IV. II. I. III. II. I.	3 3 2 2 2 3 3	18	Az V-ik osztály főnöke és a természettár őre.
6	**Tibáld József,** köztanitó.	1881	Latinnyelv Földrajz Számtan Földrajz Vestibulum Állattan	I. III. elők. oszt. „ „ „	5 3 3 2 2 2	17	Iskolafőnök és az I. osztály főnöke s ifjusági könyvtárnok.
7	**Vitális Elek,** köztanitó.	1880	Történelem Magyarnyelv „ „ „ Vallás Német olv. és irás	IV. III. II. I. elők. oszt. „ „	2 3 3 4 5 2 2	21	Az előkészitő osztály főnöke.
8	**Katona Sándor,** szaktanitó.	1863	Vallásos ének „ Hangjegy ism. Műének	II. I. III. IV. V. II. I. III. IV. V.	2 2 1 1	6	Az ekklézsia kántora és iskolatanitója.
9	**Felméri Mózes,** szaktanitó.	1873	Rajz és irás „ Rajz „ „	II. I. elők. oszt. V. IV. III.	3 2 1 1 1	8	Állami tanitóképző-intézeti rajz- és irástanár.

Megjegyzés: 1. Az őszi és tavaszi hónapokon keresztül Firtos Ferencz 3-ad éves képezdei növendék tanitotta a tornát az összes ifjuságnak, h. 4 órán.
2. A tanterv ugyanaz, a mi kolozsvári főiskolánkban a megfelelő osztályokban.

III. A tanulók betüsoros névsora.

Neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
V. gymn. osztály.			
Ádám Mózes	unitárius	1868	Bözöd.
Bartalis József	„	1865	N.-Kadács.
Bedő Sándor	„	1865	Kálnok.
Bodor Mihály	„	1867	Csehédfalva.
Gyöngyösi Béla	„	1865	Ny.-Szt.-László.
Kábdebó Antal	róm. kath.	1867	Székely-Keresztur.
Kimpián János	g. kel.	1863	Oláh-Hidegkut.
Kiss Aladár	unitárius	1868	Laborfalva.
Kiss Béla	„	1866	Széplak.
Lőfi Endre	„	1868	Bölön.
Lőrinczi Mózes	„	1865	Fiatfalva.
Menyhárt János	„	1866	Új-Székel.
Nagy Gábor	ev. ref.	1868	Sz.-Keresztur.
Német Albert	unitárius	1866	Vargyas.
Németi Gábor	ev. ref.	1865	N.-Sólymos.
Szabó Mihály	unitárius	1865	H.-Almás.
Simó János	„	1866	K.-Solymos.
Vajda Ákos	„	1867	Harangláb.
Vitályos Ákos	ev. ref.	1868	Sz.-Keresztur.
Összesen: 19.			
IV. gymn. osztály.			
Cseh Béla	unitárius	1868	Szt.-Gericze.
Cseh Gábor	„	1867	„
Dániel Imre	róm. kath.	1868	Vargyas.
Demeter Károly	unitárius	1868	M.-Zsákod.
Gál Kelemen	„	1869	Szt.-Gericze.
Geréb Zsigmond	„	1868	A. Bold.-asszonyfalva.
Gombos Gábor	„	1868	Csehédfalva.
Hajdó János	ev. ref.	1869	Szt.-Erzsébet.
Hadházi Sándor	unitárius	1869	Muzsna.
Karácson Endre	ev. ref.	1869	Sz.-Keresztur.
Kovács Imre	unitárius	1867	K.-Solymos.
László Zsigmond	„	1868	Jánosfalva.
Máté Áron	„	1870	Városfalva.
Máté Lajos	„	1868	„
Orbók Lajos	„	1868	Héjasfalva.

Neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Pál Ambrus	unitárius	1868	Harangláb.
Szatmári Gyula	„	1868	„
Takács János	„	1865	Fiatfalva.
Tolán Viktor	g. kel.	1863	A.-Bold.-asszonyfalva.
Ütő Károly	unitárius	1867	Kálnok.
Összesen: 20.			
III. gymn. osztály.			
Balogh Benedek	ev. ref.	1870	Léczfalva.
Balogh Péter	„	1879	Barátos.
Benczédi Sándor	unitárius	1867	A.-Benczéd
Boér János	g. kath.	1864	Ó.-Zsákod.
Ferenczi József	unitárius	1870	F.-Rákos.
Gálfi János	„	1868	Martonos.
Gyarmati Dénes	„	1869	A.-Boldogfalva.
Gyöngyösi Sándor	„	1869	Ny.-Szt.-László.
György Vilmos	„	1869	Ikland.
Kapusi Péter	„	1868	B.-Körispatak.
László György	„	1869	Szt.-Ábrahám.
Lőrinczi Dénes	„	1868	„
Márdán Eronim	g. kel.	1866	Zsiberg.
Máté József	unitárius	1869	Bözöd.
Murvai Mózes	„	1867	Uj-Székel.
Opris Valerián	g. kel.	1865	A.-Ucsa.
Pap Mózes	unitárius	1868	Tordátfalva.
Szabó László	„	1868	Bölön.
Sándor Albert	ev. ref.	1867	Óczfalva.
Sándor Balázs	unitárius	1870	H.-Almás.
Sándor Géza	„	1869	Gyepes.
Sikó Áron	„	1868	Bölön.
Steiner Mózes	mózes vall.	1870	Ny.-Gálfalva.
Vári Albert	unitárius	1867	Martonos.
Vas Albert	„	1869	A.-Keményfalva.
Vas Domokos	„	1866	Bözöd.
Összesen: 26.			
II. gymn. osztály.			
Biró Lajos	unitárius	1869	Ikland.
Csoma Dénes	ev. ref.	1868	Sz.-Keresztur.
Demeter Dénes	„	1869	Csekefalva.

Neve	Vallása	Születési éve	Születési helye
Demeter Sándor	unitárius	1870	M.-Zsákod.
Fülöp Mózes	„	1869	Bözöd.
Gálfalvi István	„	1869	Harangláb.
Inczefi Albert	„	1870	Derzs.
Imreh József	„	1868	S.-Körispatak.
József Dénes	„	1867	M.-Zsákod.
Kádár János	„	1868	Bözöd.
Kozma László	„	1871	Sz.-Keresztur.
Lőfi Ödön	„	1872	Bölön.
Márkos Ferencz	„	1868	Medesér.
Nagy Péter	ev. ref.	1870	Sz.-Keresztur.
Orbók Kálmán	unitárius	1871	Héjasfalva.
Péterfi Áron	„	1868	N.-Kede.
Pintia Pátrityia	g. kel.	1869	Sárpatak.
Szabó Dénes	unitárius	1869	Kénos.
Stojkovics Miklós	g. kel.	1868	Almakerék.
Szász András	unitárius	1869	Korond.
Szász Miklós	ev. ref.	1869	Sz.-Keresztur.
Simó Pál	unitárius	1869	Harasztkerék.
Steiner Áron	mózes vall.	1870	Ny.-Gálfalva.
Zoltán Albert	unitárius	1869	Héviz.
Varga Zsigmond	ev. ref.	1870	Fiatfalva.
Összesen: 25.			
I. gymn. osztály.			
Ádám Benedek	unitárius	1872	Bözöd.
Bedő Sándor	„	1870	S.-Körispatak.
Boros Károly	„	1869	Szt.-Gericze.
Csupor Kálman	„	1871	„
Dombi Gyula	„	1871	H.-Szt.-Márton.
Dombi Ferencz	„	1868	„
Fábián János	„	1870	B.-Körispatak.
Fülöp Zoltán	„	1871	Ikland.
Fodor János	„	1870	Sz.-Keresztur.
Horváth Károly	ev. ref.	1869	„
Jakab Ferencz	unitárius	1868	H.-Szt.-Márton.
Jakab Gyula	„	1872	„
József Lajos	„	1869	M.-Zsákod.
László Domokos	„	1870	Sárd.
Lázár Kálmán	róm. kath.	1871	Sz.-Keresztur.
Mester János	ev. ref.	1871	Fiatfalva.

Neve	Vallása	Születési éve	Születési helye
Murvai Dénes	unitárius	1871	Uj-Székel.
Nagy András	„	1870	Csekefalva.
Nagy Dénes	„	1870	K.-Adorján.
Nagy Lajos	„	1872	H.-Ujfalu.
Nagy Simon	„	1869	K.-Solymos.
Németh Ödön	„	1872	Csekefalva.
Pál István	„	1870	Harangláb.
Pálfi Zoltán	„	1870	Martonos.
Péterfi Albert	ev. ref.	1870	Gógán.
Reményik Andor	unitárins	1872	H.-Karácsonfalva.
Szabó Frigyes	róm. kath.	1872	Sz.-Keresztur.
Szalontai Károly	ev. ref.	1869	„
Szathmári Elek	unitárius	1869	Harangláb.
Szenkovics Auéél	róm. kath.	1870	Sz.-Keresztur.
Wálisch György	ágost.	1865	Mesche.
Vas József	unitárius	1871	Sz.-Keresztur.
Összesen: 32.			
Előkészitő osztály.			
Ádám Aladár	unitárius	1873	Bözöd.
Ádám Sámuel	„	1872	„
Bálint Miklós	„	1869	F.-Várallya.
Bálint Mózes	„	1873	„
Deák Ferencz	„	1873	„
Deák Izsák	„	1874	„
Gábor Sándor	g. kel.	1870	A.-Boldogfalva.
Gagyi László	ev. ref.	1873	„
Geréb Ádám	unitárius	1873	„
Kubánek Márton	róm. kath.	1869	„
Kenyeres András	unitárius	1871	H.-Almás.
Karda Sándor	„	1870	B.-Körispatak.
Klein Adolf	ágost.	1869	Berethalom.
Kovács Károly	unitárius	1872	K.-Solymos.
László Mózes	„	1870	Bözöd.
Máté József	„	1871	Okländ.
Nagy Károly	„	1871	Csekefalva.
Nagy Károly	ev. ref.	1873	Sz.-Keresztur.
Nagy György	„	1871	Bözöd.
Németi Albert	„	1870	N.-Solymos.
Palatka Domokos	unitárius	1871	M.-Zsákod.
Pulka Sofron	g. kel.	1869	Szász-Keresztur.

Neve	Vallása	Születési	
		éve	helye
Rafaj Dániel	unitárius	1871	Bözöd.
Rácz Árpád	ev. ref.	1871	Sz.-Keresztur.
Péterfi Gyula	unitárius	1873	H.-Almás.
Szabó Mózes	„	1870	„
Simó Balázs	ev. ref.	1874	Martonos.
Teutsch Mihály	ágost.	1867	Hegen.
Török Domokos	unitárius	1870	Csekefalva.
Végh Ferencz	„	1872	Tordátfalva.
Összesen: 30.			

IV. ÁLTA

STATISTIKAI

az 1882—83-ik iskolai évről a székely-

Tanfolyam	Osztály	Felvétetett év elején: Rendes	Évközben: Kilépett	Évközben: A tanév bezártakor volt: Rendes	Nemzetiség szerint: Magyar	Román	Szász	Vallás szerint: Unitárius	Ev. ref.	Görög kel.	Róm. kath.	Ág. hitv.	Mózes vall.	Görög kath.	Életkor: 9 éves	10 éves	11 éves	12 éves	13 éves
A gymnasiumban	I. gymn. oszt.	32	3	29	31	—	1	24	4	—	3	1	—	—	—	6	7	10	6
	II. gymn. oszt.	25	—	25	23	2	—	17	5	2	—	—	1	—	—	—	3	5	10
	III. gymn. oszt.	26	—	26	23	3	—	19	3	2	—	—	1	1	—	—	—	5	7
	IV. gymn. oszt.	20	—	20	19	1	—	16	2	1	1	—	—	—	—	—	—	1	4
	V. gymn. oszt.	19	—	19	18	1	—	15	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen:	122	3	119	114	7	1	91	16	6	5	1	2	1	—	6	10	21	27
	Előkészitő oszt.	30	4	26	28	1	1	19	6	2	1	2	—	—	9	3	7	6	4
Az egész együtt	A gymnasiumban	122	3	119	114	7	1	91	16	6	5	1	2	1	—	6	10	21	27
	Az előkészitőben	30	4	26	28	1	1	19	6	2	1	2	—	—	9	3	7	6	4
	Összesen:	152	7	145	142	8	2	110	22	8	6	3	2	1	9	9	17	27	31

LÁNOS

KIMUTATAS

kereszturi unitárius középtanodánál.

szerint							Születési helyük szerint								Osztályozás eredménye					Vizsgát tett	Vizsgát nem tett	Előmenetelök szerint	
14 éves	15 éves	16 éves	17 éves	18 éves	19 éves	20 éves	Udvarhelym.	M.-Tordam.	Háromszékm.	K.-Küküllőm.	N.-Küküllőm.	Fogarasmegy.	Vidéki	Városi	Kitünő	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Rendes	Rendes	Haladók	Maradók
2	—	—	1	—	—	—	22	4	1	4	1	—	25	7	4	6	7	9	1	27	2	24	3
6	1	—	—	—	—	—	15	3	2	2	3	—	21	4	3	6	11	4	—	24	1	21	3
6	4	2	1	1	—	—	17	3	4	—	1	1	26	—	4	6	12	4	—	26	—	26	—
10	3	—	1	—	1	—	13	3	1	2	1	—	19	1	3	5	6	6	—	20	—	20	—
5	3	4	6	—	1	—	13	1	3	2	—	—	16	3	—	4	9	6	—	19	—	19	—
29	11	6	9	1	2	—	80	14	11	10	6	1	107	15	14	27	45	29	1	116	3	110	6
—	1	—	—	—	—	—	27	—	—	—	3	—	28	2	3	10	8	4	—	25	1	22	3
29	11	6	9	1	2	—	80	14	11	10	6	1	107	15	14	27	45	29	1	116	3	110	6
—	1	—	—	—	—	—	27	—	—	—	3	—	28	2	3	10	8	4	—	25	1	22	3
29	12	6	9	1	2	—	107	14	11	10	9	1	135	17	17	37	53	33	1	141	4	132	9

V. A tanuló ifjuság segélyezése.

a) Raffaj Károly alapitványából év kezdetén Gálfalvi István, II. oszt. t., 4 frtot; év közepén pedig Menyhárt János, V. oszt. tanuló 4 forintot.

A téli vizsga végén.

b) Mártonffy Gergelyné, Koncz Juliánna alapból: Biró Lajos, II. oszt. t., Nagy Dénes, I. oszt. t. és Kádár János, II. oszt. tanuló egyenként 20 frt 34 kr.

c) Az Augusztinovich Sámuel alapból: Bedő Sándor, V. oszt. t., Geréb Zsigmond. Ütő Károly, IV. oszt. tanulók, Vári Albert, Vas Domokos, Sándor Balázs és Sikó Áron, III. oszt. tanulók, Szász András, II. o. t. és Boros Károly, Fábián János, Fodor János és Zoltán Albert, I. o. tanulók, fejenként 3 frt 50 krt.

A nyári vizsga végén:

d) Az Ágoston István alapból: Lőrinczi Mózes, Lőfi Endre, Ádám Mózes, Simó János, Szabó Mihály, fejenként 10 frtot; Menyhárt János, Gál Kelemen, Geréb Zsigmond, László Zsigmond, Pap Mózes, Gálfi János, fejenként 5 frtot, és Lőrinczi Dénes, 4 forintot.

e) Báró Orbán Balázs alapitványából: Vajda Ákos, V. o. t., Tolán Viktor, IV. o. t., Vas Domokos, III. o. t., Zoltán Albert, II. o. t. és Boros Károly, I. o. tanuló egyenként 10 frtot.

f) Fejér Márton alapból, az egy forintos tallért kapta Imre József II. oszt. tanuló a szépirásért.

g) Mártonffy Gergelyné, Koncz Juliánna alapból: József Dénes, Orbók Kálmán, II. o. tanulók és Reményik Andor. I. oszt. tanuló, fejenként 20 frt 34 kr.

h) Bedő Sándorné, Bereczky Mária alapból két köztanitó, fizetés-pótlék czimen 14 frt 64 krt.

i) Pálfi Ferencz, ügyvéd és tiszti ügyész, ez évben is egy darab 20 frankos aranyat ajándékozott, hogy egy jóigyekezetü, és jó magaviseletü tanulónak jutalmul adassék, Az ajándékozó óhajtására is tekintve a kijelölésnél, ez Sándor Balázs, III. oszt. tanulónak adatott.

k) Botta Györgyné, Koncz Klára 400 frtos alapitványából Németh Albert. V. oszt. tanulónak jutalmul adatott 20 forint.

l) Sándor Jolán alapból, Sándor Géza, III. oszt. tanulónak 3 forint.

m) Koncz János alapból: 10 tanuló kapott havonként 2—2 forintot. Név szerint: Demeter Sándor, Imreh József, Orbók Lajos*), Kiss Aladár, Pál István, Máté Áron, Simó Pál, Nagy Lajos, Gombos Gábor és Vas József.

VI. Tanszerek.

1. A középtanoda nagy könyvtára állott a mult isk. év végén 9863 darabból. Ez évben 177 darabbal szaporodott, és igy ma áll 10,040 darabból. Ez évben ajándékozott báró Orbán Balázs 20 darabot, Raffaj Károly 3 drbot, a pénztárból vétetett 10 drb. A M. Tud. Akadémia küldött 102 drbot. Egyes kiadók 22 drbot. A kolozsvári egyetemi tanács 6 drbot. Értesitő különböző iskoláktól 14 drb. A következő szaklapok, folyóiratok jártak: „Magyar Tanügy“., „Magyar Philosophiai Szemle“., „Magyar Nyelvőr“., „Tanár-Egylet Közlönye“., „Egyetemes Philologiai Közlöny“., „Budapesti Szemle„ és a „Közoktatás“.

2. Természettani eszközök gyüjteménye 6 drb Daniell-féle elemmel szaporodott ez évben, a báró Gámena Gusztáv úr ajándékából.

VII. Ifjusági egyletek.

a) Az olvasó-egyletnek az első félévben volt beltagja 122, kültagja 10. A második félévben beltagja 119, kültagja 12. Összes bevétel a tagoktól 86 frt 20 kr. Pénztári maradék év végén 38 frt 38 krajczár.

Az ifjusági könyvtár részére szereztetett 22 mű, 52 kötet, 27 drbban. Járattak a következő lapok: „Vasárnapi Ujság“., „Politikai Ujdonságok“., „Prot. Egyházi és Iskolai lap“., „Borsszem Jankó“., „Keresztény Magvető“., ingyen jött a „Néptanitók Lapja“.

---

*) 1. A csillaggal megjegyzett helyett, tanulásbeli hanyagság miatt, április elsejével, Ütő Károly vétetett fel.

2. A segélyezéshez számitható a három ünnepi, hitrokoni látogatás eredménye 600 frtban, és 250 frt magántanitási dij. Ezekkel együtt az összes segélyezés: 1380 frt 6 kr, és egy darab 20 frankos arany.

b) Mult év végén a Kölcsönző-Egylet vagyona tett 238 frt 43 krt, most 266 frt 76 krt o. é.

c) Az önképző-kör Vitális Elek, tanitó ur vezetése alatt működött, még pedig jó eredménynyel. Működő tagja volt 39. Összesen 21 gyülést tartott.

VIII. Adatok az 1882/3-ik iskolai év történetéhez.

Az iskolai év ünnepélyesen megnyittatott szeptember 4-én $^1/_2$ 8 órakor. Az igazgató tartott buzditó beszédet.

A tanári, tanitói személyzetben nem történt semmi változás. Mult évi főtanács 10. szám alatt, Barabás József, rendes tanárt véglegesitette.

Az E. K. T. 175—1882. szám alatt, a görögnyelv tanitását a IV-ik osztályban, és a görög- s római régiséget az V-ikben beszüntette.

Az ifjuságnak erkölcsi magaviselete, és a tanulásban való igyekezete általában dicséretes.

Beteg növendékeink intézeti orvos, Lengyel József ur gyógykezelése alatt voltak. Orvosi segélyben részesült összesen 42 növendék. Ezek közül kettőnek sulyosabb, a többinek pedig könnyebb lefolyásu betegsége volt.

A növendékek által vásárolt orvosságok ára 20%-kát Jaeger Fr. József, gyógyszerész ur az intézet kórháza javára ajándékozta.

Mult év julius 30-án N.-Ajtán, az a ház, melyben Kriza János, a nagynevü püspök, költő, tudós és aranytiszta jellemü ember a világra jött, emléktáblával láttatott el, felsőbb tanintézeteink növendékeinek adományaiból. Ez alkalommal tartott ünnepélyen intézetünket Gombos Sámuel, tanár ur képviselte. Egyesek, testületek, koszorukat tettek az emléktáblára. Tanári testületünk a Kriza János iránti tiszteletét maradandóbban kivánta kifejezni. Kriza János ez intézetnek volt egykoron jeles növendéke, s később állandóan egyik buzgó pártfogója. S hogy ne csak szülőháza, de az a hely is, a hol ő tanult, megjelöltessék, tanári karunk a székely-kereszturi unitárius középtanodához tett egy szerény emléket, mely ama fényes, ama halhatatlan nevet viselje. Ez emlék „Kriza János alapitvány". Ennek magjául 30 forintot tettünk össze. Ez a helybeli takarék-pénztárba van letéve gyarapodás végett.

Marosi Gergely, volt igazgató-tanár sirköve felállittatott mult évi nov. 7-én, a timafalvi temetőben. A kő ára, a felállitási költségekkel együtt, 60 frt. Az e czélra gyült pénzből megmaradott 38 frt 37 krt, „Marosi Gergely alapitvány“ czimen, ez intézethez tette igazgatóságunk. Ez a helybeli népbankban van elhelyezve.

Berde Mózes, hitrokonunk a középtanoda könyvtára javára 40 forintot ajándékozott, egyházunk administrátori alapjából, a részére járandó tiszteletdijból.

Május 27-én, a jóltevők emlékére a szokásos évötödös hálaünnepély megtartatott. A megnyitó és zárbeszédet tartotta Kozma Ferencz, felügyelő-gondnok ur. Főtárgya volt az ünnepélynek, muzsnai ifjabb Demeter János élete és alapitványa története. Ezt irta és felolvasta Sándor János igazgató.

Igazgatósági ülés 13 volt ez évben. Ezeken az intézet gazdaságai és tanügyei lettek megbeszélgetve.

A vizsgák január és junius végén tartattak. Az E. K. Tanács mindkét alkalommal több egyházi tanácsost küldött ki, a kik az itteni állandó vizsgálóbizottság tagjaival egyetértően, kellő tapintattal vezették vizsgáinkat, Ezek mellett a tanügy és az iskola iránt érdeklődők is, nagy számmal jelentek meg vizsgáinkon.

Történtek adományozások is ez év folyamában. Örömmel emlékezünk ezekről. Fogadják intézetünknek e melegkeblü barátai hálás köszönetünket.

SÁNDOR JÁNOS,
igazgató-tanár.

TARTALOM.

A) Kolozsvári főtanoda.

		Lap.
I.	Főfelügyelet	3.
II.	Iskolai igazgatóság	3.
III.	Tanári és tanitói személyzet s az általuk előadott tantárgyak	4.
IV.	Magán-tanitók	7.
V.	A tanterv táblázatos átnézete	8.
VI.	A tanterv és tananyag mindkét félévre vonatkozó vázlatos kimutatása	10.
	Nem kötelezett tantárgyak, melyeket önkéntesen tanultak	23.
VII.	A tanulók névsora az osztályozás eredménye szerint az 1882—83-ik tanévben	24.
VIII.	Köz- és érettségi vizsgálatok s papi szigorlat	34.
IX.	Általános statistikai kimutatás az 1882—83-ik tanévről	36.
X.	Ösztöndijak, jutalmak, segélyezés és javadalmak	38.
XI.	Tanszerek	41.
XII.	A főtanoda kórháza	42.
XIII.	Ifjusági egyletek és alapok	43.
XIV.	Adatok az 1882—83-ik tanév történetéhez	45.
XV.	Figyelmeztetés az 1883—84-ik tanévet illetőleg	57.

B) Tordai középtanoda.

I.	a) Iskolai igazgatóság	49.
	b) A polgári iskola gondnoksága	49.
II.	A tanitók és az általok kezelt tantárgyak megnevezése osztályonként	50.
III.	Tanterv	51.
IV.	Statistikai adatok	61.
V.	A tanulók betüsoros névsora	62.
VI.	Ösztöndijak, jutalmak és javadalmak	67.
VII.	Könyvtár és egyletek	68.
VIII.	Iskolai közlemények	68.

C) Székelykereszturi középtanoda.

I.	Iskolai igazgatóság	70.
II.	Tanári és tanitói személyzet s az általuk előadott tantárgyak	70.
III.	A tanulók betüsoros névsora	72.
IV.	Általános statistikai kimutatás	78.
V.	A tanuló ifjuság segélyezése	80.
VI.	Tanszerek	81.
VII.	Ifjusági egyletek	81.
VIII.	Adatok az 1882—83-ik tanév történetéhez	82.